

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Τραπεζική και Χρηματοοικονομική»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

<<Η εξέλιξη του πιστωτικού κινδύνου κατά τη διάρκεια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα και η επίπτωση των νέων ρυθμιστικών κανόνων στα μη εξυπηρετούμενα Δάνεια>>

ΜΕΓΡΕΜΗ ΜΑΡΙΑ-ΜΑΓΔΑΛΙΝΗ

**ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΙΟΣ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	8
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	8
1.1 Έννοια της οικονομικής κρίσης.....	8
1.2 Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και οι εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα.....	9
1.3 Χρηματοοικονομική κρίση.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	13
ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	13
2.1 Έννοια.....	13
2.2 ΒΑΣΙΛΕΙΑ I, II και III.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	19
ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	19
3.1 Κατηγορίες Δανείων.....	19
3.2 Δάνεια σε καθυστέρηση.....	19
3.3 Συναισθήματα δανειοληπτών που διαθέτουν δάνεια σε καθυστέρηση.....	21
3.4 Ρυθμίσεις Δανείων	21
3.5 Κώδικας Δεοντολογίας	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	25
4.1 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	25
4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ.....	30
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	38
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	39
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	41

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το βασικό κίνητρο για την πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας, αποτέλεσε η έξαρση των μη εξυπηρετούμενων δανείων κατά την τρέχουσα οικονομική κατάσταση στη χώρα μας. Όταν οι τράπεζες επιβαρύνονται, εξαιτίας του μεγάλου όγκου των εν λόγω δανείων, υπάρχουν επιπτώσεις και στη χορήγηση νέων δανείων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως κεφάλαια. Κατά συνέπεια, η αγορά δεν μπορεί να λειτουργήσει ομαλά, τα νοικοκυριά δυσκολεύονται να επιβιώσουν και να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Γίνεται, δηλαδή, ένας φαύλος κύκλος και το ποσοστό των κόκκινων δανείων συνεχώς αυξάνεται.

Σύμφωνα με στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος για τον Ιούνιο του 2016, το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων ανερχόταν στο 45,1% του συνόλου των χορηγήσεων. Για να περιορίσουν το συγκεκριμένο ποσοστό και να διασφαλίσουν την ομαλή αποπληρωμή τους, τα πιστωτικά ιδρύματα προβαίνουν σε ρυθμίσεις των υφιστάμενων δανείων, απευθυνόμενοι σε όλες τις κατηγορίες δανειοληπτών, με μεγαλύτερη μέριμνα για το τμήμα του πληθυσμού, το οποίο φαίνεται να πλήττεται περισσότερο από την οικονομική κρίση, όπως είναι οι συνταξιούχοι, οι άνεργοι και οι χαμηλόμισθοι μισθωτοί.

Γνώμονας για την υλοποίηση των ρυθμίσεων είναι η διευκόλυνση των πολιτών για την ομαλή αποπληρωμή των οφειλών, αλλά και η ταυτόχρονη διασφάλιση των συμφερόντων των καταθετών, καθώς αυτά τα κεφαλαία χρησιμοποιούνται κυρίως για νέες χορηγήσεις.

Λέξεις κλειδιά:

- Μη εξυπηρετούμενα Δάνεια
- Οικονομική Κρίση
- Πιστωτικός Κίνδυνος
- Ρυθμίσεις δανείων
- Ποιότητα δανειακού χαρτοφυλακίου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία εξετάζει την εξέλιξη του πιστωτικού κινδύνου στην Ελλάδα κατά την τρέχουσα οικονομική κρίση και την επίπτωση των νέων ρυθμιστικών κανόνων στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Η ανάλυση ξεκινάει με αναφορά στις σημαντικότερες οικονομικές κρίσεις ανά τον κόσμο που διαμόρφωσαν το σύγχρονο οικονομικό μοντέλο.

Οικονομική κρίση της Ρωσίας (1998):

Το καλοκαίρι του 1998 η Ρωσία βρέθηκε σε οριακή κατάσταση, απέχοντας ελάχιστα από την κήρυξη της χώρας σε χρεοκοπία. Στο σκηνικό της κρίσης ήταν η μείωση της παραγωγικότητας και το τεχνητό σύστημα συναλλαγματικής ισοτιμίας μεταξύ ρουβλίου και ξένων νομισμάτων. Παρόλο που υπήρξαν κάποια σημάδια βελτίωσης, η κατάσταση στη χώρα επιδεινώθηκε, επηρεαζόμενη από την ασιατική κρίση που είχε ξεκινήσει το 1997 και τη μειωμένη ζήτηση για πετρέλαιο και μέταλλα. Η μείωση της ζήτησης επέφερε πτώση των τιμών τους, με άμεσα αποτελέσματα στη Ρωσία, καθώς το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο και τα αμέταλλα αποτελούσαν ποσοστό πάνω από το 80% των ρωσικών εξαγωγών. Οι ξένοι επενδυτές απέσυραν τα χρήματά τους και μειώθηκε η δυναμική των Τραπεζών.

Η 'Μαύρη Δευτέρα' του 1987:

Στις 19 Οκτωβρίου του 1987, ημέρα Δευτέρα, ο δείκτης Dow Jones υπέστη τη μεγαλύτερη ημερήσια πτώση στην ιστορία του, σε καιρό ειρήνης. Έχασε το 22% της αξίας του και κατά συνέπεια ξεκίνησε ένα μαζικό ξεπούλημα μετοχών σε Ιαπωνία και Ευρώπη. Οι λόγοι που οδήγησαν στη συγκεκριμένη κρίση δεν επιβεβαιώθηκαν ποτέ. Οι απόψεις ήταν πολλές, όπως οι ριψοκίνδυνες εξαγορές και οι φήμες για συνεχή κρούσματα εσωτερικής πληροφόρησης. Πολλοί πίστεψαν ότι θα ζήσουν σε επανάληψη τον Οκτώβρη του 1929, αλλά ευτυχώς διαψεύστηκαν. Παρόλο που χάθηκαν πολλά εκατομμύρια, η οικονομία της Αμερικής έμεινε δυνατή και η Μαύρη Δευτέρα ξεχάστηκε.

El error de Diciembre (1994), ή νομισματική κρίση του peso:

Το 1994 η οικονομία του Μεξικό ήταν παράδειγμα επιτυχίας. Ο προϋπολογισμός ήταν ισοσκελισμένος και ο πληθωρισμός στο ελάχιστο επίπεδο. Ωστόσο η χρονιά σηματοδεύτηκε από κάποια γεγονότα, τα οποία επηρέασαν το ξένο κεφάλαιο, το οποίο ξεκίνησε να φεύγει από τη χώρα, όπως η ανταρσία στην περιοχή Chiapas και οι φήμες για δωροδοκία και διαφθορά στην κυβέρνηση. Τον Απρίλιο του ίδιου έτους, χιλιάδες εργάτες χάνουν τη δουλειά τους, η αγορά δεν κινείται και οι ξένοι επενδυτές εγκαταλείπουν τη χώρα μαζικά. Κατά συνέπεια των συνθηκών, ο Ερνέστο Ζεντίλο, πρόεδρος της χώρας, αποφασίζει την υποτίμηση του peso.

Η κρίση στην Ασία (1997) :

Η συγκεκριμένη οικονομική κρίση ξέσπασε στην περιοχή της νοτιοανατολικής Ασίας, στα τέλη της δεκαετίας του '90 και ενώ οι περισσότερες χώρες του κόσμου βρίσκονταν σε μεταβατικές φάσεις εξέλιξης. Η έναρξη έγινε από την Ταϊλάνδη τον Ιούλιο του 1997, όπου υπήρξε άμεσα υποτίμηση του τοπικού νομίσματος και μαζική διαφυγή των ξένων κεφαλαίων. Στην προσπάθεια της να ελέγξει την κατάσταση, η κεντρική τράπεζα της χώρας χρησιμοποίησε πολλά εκατομμύρια δολάρια από το αποθεματικό, ώστε να αγοράζει το νόμισμά της και να διατηρήσει την ισοτιμία του με τα λοιπά νομίσματα. Το πλάνο της απέτυχε και κατέληξε να μην μπορεί να καλύψει τις υποχρεώσεις της. Ακολούθησαν οι γειτονικές χώρες, η Ινδονησία, η Μαλαισία και η Νότιος Κορέα, ενώ παράλληλα η Ιαπωνία βρισκόταν ήδη σε παρατεταμένη ύφεση. Αργότερα, η κρίση επεκτάθηκε και στα βόρεια της Ασίας, ενώ πέρασε και στη Λατινική Αμερική.

Οι απόψεις για τα αίτια της πολλές. Κάποιοι είδαν την κρίση ως αποτέλεσμα του ηθικού κινδύνου και της διαφθοράς, άλλοι θεώρησαν ότι είναι παράγωγο του οξυμένου διεθνούς ανταγωνισμού, ενώ υπήρχαν και οι απόψεις που στρέφονται στην αναπτυσσόμενη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης και την επίδραση αυτής. Αυτός φαίνεται να ήταν και ο βασικός λόγος, αφού οι περισσότερες χώρες άρχισαν να ανοίγονται στις

διεθνείς αγορές, αν και όλα τα προαναφερθέντα είχαν τη συμβολή τους στην κρίση που δημιουργήθηκε.

Διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση 2008:

Η αρχή της χλιετίας σημαδεύτηκε από αύξηση στην ποσότητα χρήματος στην οικονομία. Προκλήθηκε από την κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ, η οποία ακολούθησε πολιτική σχεδόν μηδενικών επιτοκίων και όπως ήταν αναμενόμενο δημιουργήθηκε μια φούσκα. Αντίθετα με την κρίση του 1929, η οποία εκδηλώθηκε στο χρηματιστήριο και στις τιμές των μετοχών, τώρα παρουσιάζεται στις τιμές των ακινήτων. Τα επιτόκια ήταν σε τόσο χαμηλό επίπεδο, όπου ακόμα και ένας ημιαπασχολούμενος ή άνεργος μπορούσε να πάρει στεγαστικό δάνειο. Οι τιμές των ακινήτων ανέβαιναν με τέτοιο ρυθμό, ώστε ο δανειολήπτης ξαναπουλούσε το ακίνητο και μάλιστα με κέρδος. Κατέληξε ολόκληρο το έθνος να επενδύει στην αγορά ακινήτων, τα οποία άλλαζαν χέρια συχνά και όλοι αποκόμιζαν κέρδη.

Οι Τράπεζες συνειδητοποίησαν πως αυτή η πολιτική δε θα κρατούσε για πάντα, οπότε και θέλησαν να ξεφορτωθούν τα επισφαλή δάνεια, πουλώντας τα σε τρίτους. Μέχρι τον Αύγουστο του 2008, είχαν διαγραφεί πάνω από μισό τρισεκατομμύριο δολάρια επισφαλών απαιτήσεων. Αυτές οι απώλειες μείωσαν το ενεργητικό του τραπεζικού συστήματος παγκοσμίως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Με την πάροδο των χρόνων έχουν διεξαχθεί αρκετές μελέτες πάνω στο πρόβλημα των κόκκινων δανείων. Στην πλειοψηφία τους οι έρευνες που έχουν γίνει, αναλύουν την αποτίμηση των κόκκινων δανείων από τις Τράπεζες, σε σχέση με τα υπάρχοντα πλαίσια, τα αίτια και τους τρόπους αντιμετώπισής τους.

Από τις αρχικές μελέτες που έγιναν πάνω στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ήταν αυτή των Meeker and Gray (1987). Η έρευνά τους αφορά στην αξιολόγηση που γίνεται και στις πληροφορίες που αντλούνται. Όπως αναφέρουν, είναι χρήσιμη για να ληφθούν οι ανάλογες αποφάσεις από το επενδυτικό κοινό, σε σχέση με τις καταθέσεις και αντίστοιχα με την ποιότητα των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για τις εποπτικές αρχές.

Ο Clair (1992) απέδειξε πως ο ρυθμός μεταβολής των δανείων, οδηγεί σε υποβάθμιση του χαρτοφυλακίου των τραπεζών και κατά συνέπεια σε πιθανή κατάρρευσή τους. Εξέτασε στην ουσία την επιρροή που έχουν στα τραπεζικά χαρτοφυλάκια κάποιες μικρομεταβλητές, όπως οι χορηγήσεις και τα ποσοστά των στεγαστικών και επαγγελματικών δανείων.

Τα κόκκινα δάνεια αποτέλεσαν αντικείμενο διερεύνησης και στην Ισπανία από τους Lis, Pages and Saurina (2000). Χρησιμοποίησαν ένα πάνελ δεδομένων, καταθετικών και εμπορικών Τραπεζών για την περίοδο από το 1985 έως το 1997, ώστε να προσδιορίσουν τα συγκεκριμένα δάνεια μέσα από μακροοικονομικούς και τραπεζικούς παράγοντες. Μέσα από τη μελέτη τους, επιβεβαίωσαν την άποψη πως τα προβληματικά δάνεια αυξάνονται σε περιόδους ύφεσης, καθώς ο ρυθμός μεταβολής του Α.Ε.Π. έχει αρνητική επίπτωση πάνω τους.

Με την επίδραση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των πιστωτικών ιδρυμάτων στα κόκκινα δάνεια και την επάρκεια κεφαλαίων ασχολήθηκε και η έρευνα των Shehzad, de Haan and Scholtens (2010). Για τα συμπεράσματά τους χρησιμοποίησαν δείγμα από τουλάχιστον 500 εμπορικές Τράπεζες σε 50 χώρες και αποδείχθηκε ότι η σχέση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος με την ποιότητα των δανείων είναι θετική.

Ο Swamy (2012) επικέντρωσε τη μελέτη του στις τράπεζες της Ινδίας για την περίοδο 1997-2009. Συμπέρανε πως τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια καθορίζονται σημαντικά από το δείκτη βιομηχανικής παραγωγής, το δείκτη κεφαλαιοποίησης της χρηματαγοράς και το κατά κεφαλήν εισόδημα. Επιπλέον, έδειξε ότι συσχετίζονται ορισμένες μεταβλητές, όπως ο δείκτης κερδοφορίας, ο ρυθμός μεταβολής των δανείων, το μέγεθος της Τράπεζας και ο δείκτης ρευστότητας προς καταθέσεις.

Με τις Ελληνικές Τράπεζες ασχολήθηκαν οι Louzis, Vouldis και Metaxas (2010). Μελέτησαν για την περίοδο 2003-2009, το δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε εννέα Ελληνικές Τράπεζες, τόσο συνολικά, όσο και ξεχωριστά για επαγγελματικά, στεγαστικά και καταναλωτικά. Εντόπισαν πως η ανεργία, τα επιτόκια των δανείων και ο ρυθμός ανάπτυξης του Α.Ε.Π είχαν αρνητική επίδραση πάνω στα προβληματικά δάνεια. Επιπλέον, διαπίστωσαν πως θετική επίδραση είχε ο δείκτης λειτουργικά έξοδα προς λειτουργικά έσοδα.

Ο Klein (2013) έκανε έρευνα πάνω στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, για την περίοδο 1998-2011, στις μεγαλύτερες τράπεζες της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Τα αποτελέσματά του επιβεβαιώνουν πως παράγοντες μακροοικονομικοί, όπως ο πληθωρισμός και η ανεργία, καθώς και τραπεζικοί παράγοντες έχουν άμεση επίπτωση στο επίπεδο των προβληματικών δανείων. Επιπλέον, τα ευρήματα δείχνουν την ισχυρή επίδραση που υπάρχει στην πραγματική οικονομία εξαιτίας του τραπεζικού συστήματος.

Οι Boudriga, Taktak και Jellouli (2009) μελέτησαν Τράπεζες από χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής. Ερεύνησαν την επίδραση που υπάρχει στα κόκκινα δάνεια από μικροοικονομικούς και μακροοικονομικούς παράγοντες. Κατέληξαν πως οι ανωτέρω κατηγορίες επηρεάζουν και την ποιότητα των δανείων.

Οι Curak , Perup και Poposki (2013) επικεντρώθηκαν στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και έδειξαν πως η απόδοση των τραπεζών επηρεάζεται από την επιδείνωση της ποιότητας των χαρτοφυλακίων τους. Ενδέχεται μάλιστα να οδηγηθούν σε χρεωκοπία και κατά συνέπεια να απειληθεί όλος ο κλάδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

1.1. Έννοια της οικονομικής κρίσης

Όταν μια οικονομία διώκεται από μια συνεχή και φανερή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας, θεωρείται ότι υπόκειται σε οικονομική κρίση. Λέγοντας οικονομική δραστηριότητα εννοούμε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας όπως το εθνικό προϊόν, οι τιμές, η απασχόληση, οι επενδύσεις κ.λ.π.. Οι επενδύσεις, οι οποίες αυξομειώνονται, παρασύρουν και όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη και αποτελούν τον βασικότερο δείκτη της οικονομικής δραστηριότητας. Η οικονομική κρίση είναι μία από τις δύο φάσεις των οικονομικών διακυμάνσεων και πιο συγκεκριμένα η φάση της καθόδου της οικονομίας.

Τελευταία, η διεθνής κοινότητα έρχεται αντιμέτωπη με μια μεγάλης έντασης οικονομική κρίση, στοχοποιώντας ως αιτία της, τις τραπεζικές επισφάλειες και συγκεκριμένα την αδυναμία εξυπηρέτησης των στεγαστικών δανείων. Η χρηματοπιστωτική κρίση εξαπλώθηκε γρήγορα στις αναπτυγμένες χώρες και έπειτα σε ολόκληρο τον κόσμο, όπου το τραπεζικό σύστημα και οι επιχειρήσεις διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στις δραματικές επιπτώσεις. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο υποστηρίζει ότι η κρίση εξαπλώνεται ταχύτατα στην πραγματική οικονομία, με αποτέλεσμα την παρατεταμένη ύφεση και την πτώση της απασχόλησης. Όλο αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι χώρες να λάβουν άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης. Τα μέτρα αυτά είχαν ως στόχο την κινητοποίηση των επενδύσεων και τη βελτίωση της ρευστότητας.

Στην Ελλάδα, η κρίση προβλέπεται να έχει μεγαλύτερο βάθος και διάρκεια σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όχι μόνο γιατί η δομή και τα διαρθρωτικά της προβλήματα είναι διαφορετικά, αλλά γιατί διατηρούνται και γίνονται εντονότερα, αντί να εξομαλύνονται.

Οι παράγοντες που οδήγησαν στην κρίση ποικίλουν και τα γεγονότα αποδεικνύουν ότι δεν υπάρχει μόνο μια αιτία. Στην πλειοψηφία τους, οι κρίσεις οφείλονται στην ανεπάρκεια της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων και από ένα συνδυασμό των παρακάτω παραγόντων:

- των μακροοικονομικών συνθηκών και των συνθηκών διεθνών αγορών
- των εσφαλμένων ή <<χαλαρών>> κριτηρίων πιστοδότησης, με κυριότερο τα στεγαστικά των Η.Π.Α
- της αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης.

1.2. Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και οι εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα

Από το 2007 που ξεκίνησε η χρηματοοικονομική κρίση, η Ελλάδα αντιμετωπίζει τα δικά της οικονομικά αδιέξοδα. Από το τέλος του 2009, η παγκόσμια κρίση επικεντρώθηκε στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη, μιας και απασχόλησε τους αξιολογικούς οίκους και τις αγορές. Την ίδια περίοδο, η χώρα μας οδηγήθηκε απρόσμενα από τον ενάρετο κύκλο της υψηλής ανάπτυξης και των χαμηλών επιτοκίων, στον φαύλο κύκλο της άρνησης δανεισμού και των υψηλών επιτοκίων. Εντός λίγων μηνών, οι αγορές άλλαξαν γνώμη για την οικονομική προοπτική και τη βιωσιμότητα του χρέους.

Η ελληνική κοινωνία αρχίζει να συνειδητοποιεί ότι το χθες αποτελεί παρελθόν, ότι η διαρκώς αυξανόμενη ευημερία των περασμένων ετών δεν αποτελεί σταθερό υπόβαθρο και ότι η ανασυγκρότηση της οικονομίας σε νέες γερές βάσεις προϋποθέτει κύριες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στη σχέση αμοιβών και παραγωγικότητας, καθώς και στην κρατική λειτουργία. Η αποβολή των παρελθοντικών συνηθειών, οι θυσίες από τους πολίτες, καθώς και η πολιτική ωριμότητα, αποτελούν προαπαιτούμενα για την επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας. Επί του παρόντος, κύριο ρόλο έχει ο χρηματοοικονομικός τομέας, όπου η επίδραση του διαφαίνεται σε όλους τους οικονομικούς φορείς, τα νοικοκυριά, το κράτος και τις επιχειρήσεις.

Σε αντίθεση με τα άλλα κράτη, ο τραπεζικός τομέας της χώρας μας δεν προκάλεσε την κρίση, αλλά επηρεάστηκε από τις έντονες προκλήσεις, στις οποίες η Τράπεζα της Ελλάδος και η πολιτεία με συντονισμένες ενέργειες βοήθησαν να ανταπεξέλθει. Τα πρώτα συμπτώματα έγιναν αισθητά με το ξέσπασμα της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης το 2008 και οι πιέσεις έγιναν συχνότερες εξαιτίας της εγχώριας δημοσιονομικής κρίσης. Η σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, παρά τις πιέσεις, δεν διαταράχθηκε, γεγονός που

αποτελεί επίτευγμα, ενώ κατά τη διάρκεια της ανασυγκρότησής του, κανένας καταθέτης δεν υπέστη 'κούρεμα' στις καταθέσεις. Ο ελληνικός τραπεζικός τομέας ήδη υλοποιεί το επόμενο κρίσιμο βήμα, το οποίο θα συμβάλει στην επανατοποθέτηση και στήριξη του νέου αναπτυξιακού προτύπου της ελληνικής οικονομίας μεσοπρόθεσμα.

Τον πρώτο καιρό της κρίσης, οι τράπεζες δεν κατάφεραν να υλοποιήσουν τις πρωτοβουλίες τους για συγχωνεύσεις. Η ανάγκη αναδιάρταξης και ισχυροποίησης του τραπεζικού κλάδου κατέστη επιτακτική, μετά την αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους. Αυτό έγινε χάρη στην εφαρμογή μέτρων εξυγίανσης, στις εξαγορές και την ανακεφαλαιοποίηση. Περαιτέρω επιδείνωση εμφάνισε η ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου, παρόλο που ο ρυθμός αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων παρουσίασε επιβράδυνση κατά τη διάρκεια του 2013.

1.3 Χρηματοοικονομική κρίση

Στις χρηματοοικονομικές κρίσεις παρατηρείται σημαντική μεταβλητότητα στις χρηματοοικονομικές αγορές και παρουσιάζονται προβλήματα φερεγγυότητας και ρευστότητας σε διάφορους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, κυρίως στις τράπεζες, με αποτέλεσμα τις αρνητικές συνέπειες στην πραγματική οικονομία.

Ο όρος χρηματοοικονομικές κρίσεις ταυτίζεται συνήθως με τις τραπεζικές κρίσεις. Οι κρίσεις αυτές έχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία, αφού διοχετεύονται κεφάλαια για την χρηματοδότηση των επενδύσεων μέσω του τραπεζικού κλάδου. Μάλιστα, στην περίπτωση κατάρρευσης του τραπεζικού κλάδου, είναι αδύνατη, για οποιαδήποτε χώρα, η επαναφορά της οικονομικής δραστηριότητας σε φυσιολογικούς ρυθμούς.

Ο Bernanke¹ υποστηρίζει πως, κατά την ύφεση της δεκαετίας του 1930, οι μισές περίπου αμερικανικές τράπεζες κατέρρευσαν, ως εκ τούτου το χρηματοπιστωτικό σύστημα καθυστέρησε αρκετά να επιστρέψει στους προηγούμενους ρυθμούς του. Επιπλέον, η κατάρρευση του τραπεζικού

¹ Bernanke, B.S, *Nonmonetary Effects of the Financial Crisis in the Propagation of the Great Depression*, 1983

συστήματος ήταν η αιτία που η ύφεση διήρκησε περίπου μια δεκαετία, αντί να ολοκληρωθεί μέσα σε ένα ή δύο χρόνια, ως είθισται.

Για να αναγνωριστεί μια κρίση ως τραπεζική, θα πρέπει να εμφανίζονται τα εξής σημάδια²:

- Ο τραπεζικός πανικός, που πολλές φορές οδηγεί σε συγχωνεύσεις, κρατικοποιήσεις ή κλείσιμο των τραπεζών,
- Η επέμβαση του κράτους για βοήθεια και ενίσχυση των πιστωτικών ιδρυμάτων,
- Οι καταρρεύσεις των τραπεζών,
- Η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και
- Οι μειώσεις των τιμών σε περιουσιακά στοιχεία.

Συνήθως, οι τραπεζικές κρίσεις εμφανίζονται από μεγάλη πιστωτική επέκταση, η οποία προκύπτει από την απορύθμιση της αγοράς. Ο υπερβολικός δανεισμός επιφέρει αυξήσεις και στις τιμές περιουσιακών στοιχείων, χωρίς προφανή αιτία με αποτέλεσμα να δημιουργούνται φούσκες. Έτσι, «σπάνε» οι φούσκες και προκαλείται πτώση των τιμών και πτωχεύσεις των επιχειρήσεων. Συνέπεια των συνθηκών αυτών είναι και η αύξηση των κόκκινων δανείων, άρα και προβλήματα ρευστότητας στον τραπεζικό κλάδο. Είναι σύνηθες, επίσης, όταν επικρατούν τέτοιες συνθήκες να μεσολαβούν οι κυβερνήσεις, με σκοπό να διασώσουν το τραπεζικό σύστημα.

Η εμφάνιση της τραπεζικής κρίσης μπορεί να γίνει είτε σε πλούσιες, είτε σε φτωχότερες χώρες. Οι επιπτώσεις και στις δύο περιπτώσεις μπορεί να είναι συγκρίσιμες, καθώς δεν εμφανίζονται διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Οι αιτίες εμφάνισης των εν λόγω κρίσεων είναι ποικίλες και διαφέρουν σε κάθε περίπτωση. Καθοριστικό ρόλο παίζει, σίγουρα, η αστάθεια του τραπεζικού συστήματος σε συνδυασμό με την αδυναμία των μακροοικονομικών μεγεθών, όπως ο υψηλός πληθωρισμός, τα υψηλά επιτόκια, τα δημοσιονομικά ελλείμματα και οι αυξομειώσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Επιπλέον, άλλοι μακροοικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν την εμφάνιση τραπεζικών κρίσεων είναι οι τιμές των ακινήτων, οι αλλαγές στους όρους του εμπορίου, το ασταθές πολιτικό περιβάλλον και τα δάνεια σε ξένο νόμισμα.

² Reinhart, Rogoff, *This time is different, Eight Centuries of Financial Folly*, 2009

Πέρα των μακροοικονομικών συνθηκών που προαναφέρθηκαν, φαίνεται πως σημαντικό ρόλο παίζει το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Είναι αναμενόμενο, πως καθώς αυξάνονται τα συγκεκριμένα δάνεια, προκύπτουν ζημιές στα πιστωτικά ιδρύματα και ευθύνονται για γενικότερη χρηματοπιστωτική αστάθεια.

Από την πλευρά τους οι τράπεζες, τη στιγμή που παρατηρηθεί αδυναμία κάλυψης των οφειλών από τον δανειολήπτη, προχωρούν σε επαναδιαπραγμάτευση των δανειακών συμβάσεων, ώστε να αποφευχθεί η εμφάνιση ληξιπρόθεσμων οφειλών. Στην ουσία, είναι ένας τρόπος να καλύπτουν τις ζημιές και να παρουσιάζουν μία εικόνα πιο υγιή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

2.1 Έννοια

Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί έχουν αυξήσει σε σημαντικό βαθμό τις δραστηριότητές τους τα τελευταία χρόνια. Αυτό έχει ως επίπτωση τη χρήση αρκετών χρηματοοικονομικών εργαλείων και κατά συνέπεια την αύξηση των κινδύνων. Ο πιστωτικός κίνδυνος αποτελεί τον σημαντικότερο κίνδυνο που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα.

Στην ουσία, ο εν λόγω κίνδυνος συνδέεται άμεσα από την αδυναμία των δανειστών να αποπληρώσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις. Πιο συγκεκριμένα, δημιουργείται όταν η πιστοληπτική ικανότητα είναι χαμηλή και άρα ευαίσθητη ακόμα και σε ασήμαντες αλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον. Οποιαδήποτε αλλαγή σε μακροοικονομικό ή μικροοικονομικό περιβάλλον μπορεί να οδηγήσει σε αδυναμία εξόφλησης των υποχρεώσεων.

Η πιο συνηθισμένη συνέπεια που έχει ο πιστωτικός κίνδυνος στις επιχειρήσεις που τον βιώνουν, είναι η μείωση της πιστοληπτικής ικανότητας, άρα και ο περιορισμός της ρευστότητας τους.

Στα συστήματα διακανονισμού διακρίνεται σε³:

- *Κύριο Κίνδυνο (principal risk)*, που αφορά στην απώλεια ολόκληρης της αξίας κεφαλαίων ή χρεογράφων που δόθηκαν στον αντισυμβαλλόμενο και είναι ο μεγαλύτερος των κινδύνων. Ο πωλητής διατρέχει τον κίνδυνο, όταν παραδίδει χρεόγραφα, αλλά δεν παίρνει χρήματα και ο αγοραστής όταν εξοφλεί, αλλά δεν του παραδίδονται τα χρεόγραφα.
- *Κίνδυνο κόστους αντικατάστασης (replacement cost risk)*, ο οποίος προκύπτει όταν ο αντισυμβαλλόμενος, σε μια συναλλαγή που εκκρεμεί, βρεθεί σε αδυναμία πληρωμής.

³ Αγορές Χρήματος & Κεφαλαίου, Σταύρος Θωμαδάκης- Μανώλης Ξανθάκης, εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, 2006

- *Κίνδυνο διακανονισμού (settlement risk)*, που οφείλεται στην πτώχευση ή αδυναμία του αντισυμβαλλομένου να ανταπεξέλθει κατά το διακανονισμό μιας ανταλλαγής.
- *Κίνδυνο αντισυμβαλλομένου (counterparty risk)*, όπου υφίσταται όταν αδυνατεί να καταβάλει την οφειλή του
- *Νομικό κίνδυνο (Legal risk)*, που τον συναντάμε όταν δεν υπάρχει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο για την εκτέλεση συμβάσεων, με αποτέλεσμα την απώλεια κεφαλαίων.
- *Κίνδυνο εκδότη (issue risk)*, που προκαλείται από την πτώχευση ή αδυναμία του εκδότη να ικανοποιήσει τον δικαιούχο της συναλλαγής.

2.2. ΒΑΣΙΛΕΙΑ I, II και III

α) Εισαγωγή

Τα πιστωτικά ιδρύματα αποτελούν τις πιο αυστηρά ρυθμιζόμενες εταιρείες, καθώς έχουν τη δυνατότητα να διαχειρίζονται το χρήμα και επιπλέον οι πολίτες τους εμπιστεύονται τις οικονομίες τους. Κατά συνέπεια η διαχείριση πρέπει να γίνεται με προσοχή. Οι ρυθμιστικοί κανόνες ήταν πάντα αυστηροί, με το κράτος να διασφαλίζει τις αποταμιεύσεις των πολιτών και να διατηρεί τη σταθερότητα της ρευστότητας.

Οι βασικοί κίνδυνοι που έχουν να αντιμετωπίσουν τα πιστωτικά ιδρύματα, είναι ο πιστωτικός και ο κίνδυνος ρευστότητας. Όσον αφορά τους κινδύνους της αγοράς έχουν αντιμετωπιστεί από διεθνείς συμφωνίες. Πιο συγκεκριμένα, την 1^η Ιουλίου 1944, στην περιοχή του Bretton Woods, στις ΗΠΑ, συναντήθηκαν σαράντα πέντε κράτη και αποφάσισαν για ένα σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών.⁴ Επιπλέον, ιδρύθηκαν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα και η GATT (General Agreement on Tariffs and Trades), ως γραμματεία για το διεθνές εμπόριο.

⁴ Διατηρήθηκε σε ισχύ μέχρι το 1971. Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας, Απόστολος Χριστόπουλος, Ιωάννης Ντόκας, εκδόσεις Κριτική, 2012

β) ΒΑΣΙΛΕΙΑ I

Με αφορμή την πτώχευση της Horstatt το 1974, και με βάση τη δυσμενή οικονομική κατάσταση, οι κεντρικές τράπεζες 10 χωρών (G10), σύστησαν μία επιτροπή εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο στόχος της ήταν η θέσπιση κανόνων, ώστε να βελτιώνουν την εποπτεία των τραπεζών σε όλο τον κόσμο. Στην ουσία ήθελαν να δημιουργήσουν μία κεντρική τράπεζα παγκοσμίου χαρακτήρα που θα ελέγχει τις κεντρικές τράπεζες των χωρών. Το όνομα της ήταν Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlements), με σκοπό οι κεντρικές τράπεζες των χωρών να συνεργάζονται και να διατηρούν νομισματική και χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Κύριος στόχος της είναι να εξασφαλίσει ότι καμία τράπεζα δε θα διαφύγει της εποπτείας, όλες θα ακολουθούν κοινούς κανόνες και κατά συνέπεια ο ανταγωνισμός θα είναι δίκαιος στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Η επιτροπή της Βασιλείας έθεσε ως πλαίσιο την κεφαλαιακή τους επάρκεια, με την οποία θα πρέπει να συνδέεται ο κίνδυνος που αναλαμβάνει η κάθε τράπεζα. Οι κανόνες που ισχύουν στα πλαίσια της Βασιλείας ανανεώνονται συνεχώς, κάθε φορά που υπάρχουν προβλήματα στον κλάδο. Αυτός είναι και ο λόγος που υπάρχει η Βασιλεία I, ακολούθησε η Βασιλεία II και στη συνέχεια η Βασιλεία III. Σύμφωνα με τη Βασιλεία I, το απόθεμα ασφαλείας είναι η τελευταία << γραμμή άμυνας >> των πιστωτικών ιδρυμάτων, αφού θα καλύψουν τυχόν ζημιές και θα προστατεύσουν τους καταθέτες τη στιγμή που θα έχουν εξαντληθεί τα αποθεματικά τους.

Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του, το κεφάλαιο κατατάσσεται σε βαθμίδες και εξαρτάται από τέσσερα στοιχεία:

- Την προτεραιότητα των κατόχων σε περίπτωση πτώχευσης ή και ρευστοποίησης του ιδρύματος,
- Την ικανότητα να απορροφήσει τις ζημιές, είτε κατά τη λειτουργία του, είτε σε περίπτωση πτώχευσης ή ρευστοποίησης,
- Το βαθμό σταθερότητας του κεφαλαίου, όπου θα εξασφαλίσει και διαθεσιμότητα σε πιθανή κρίση
- Την ικανότητα χρήσης σε άλλες μορφές, όπως πληρωμή τοκομεριδίων ή μερισμάτων.

Το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας I έδωσε βάση στον κίνδυνο που διατρέχει το κάθε πιστωτικό ίδρυμα από την περίπτωση να μην καλύψει ο δανειολήπτης τις υποχρεώσεις του. Το ελάχιστο ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο ορίστηκε σε 8%. Ήταν η πρώτη φορά που συνδέθηκαν τα Ίδια Κεφάλαια με τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο αγοράς, και καθιερώθηκε ο συντελεστής φερεγγυότητας. Πιο συγκεκριμένα, ο συντελεστής φερεγγυότητας είναι ο λόγος Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια προς σταθμισμένο έναντι κινδύνων (πιστωτικός και αγοράς) ενεργητικό.

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Εποπτικά ίδια κεφάλαια}}{\text{Σταθμισμένο έναντι κινδύνων ενεργητικό}} \geq 8$$

Το σύμφωνο της Βασιλείας I, στηριζόταν σε τέσσερις πυλώνες.

Ο Πρώτος Πυλώνας, γνωστός ως <<Constituents of Capital>>, προσδιορίζει τα είδη κεφαλαίου που βρίσκονται στα αποθεματικά των τραπεζών και το ποσοστό κάθε είδους.

Ο Δεύτερος Πυλώνας αφορά το σύστημα αξιολόγησης του κινδύνου και περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες, ανάλογα με τον κίνδυνο που εμπεριέχουν. Αρχικά είναι αυτή που περιλαμβάνει τα μετρητά, οπότε δεν υπάρχει κίνδυνος. Στη δεύτερη κατηγορία συναντάμε στοιχεία με μικρό κίνδυνο, όπως δάνεια που χορηγούνται σε οργανισμούς δημοσίου τομέα, οπότε ο συντελεστής βρίσκεται στο 20%. Ακολουθεί η κατηγορία με τα στεγαστικά δάνεια, όπου το ποσοστό κινδύνου είναι στο 50%. Η επόμενη κατηγορία έχει τα δάνεια και του ιδιωτικού τομέα, οπότε μιλάμε για συντελεστή 100%. Τέλος, η Πέμπτη κατηγορία είναι ειδική, καθώς περιλαμβάνει στοιχεία με οποιονδήποτε συντελεστή.

Ο Τρίτος Πυλώνας (A Target Standard Ratio), συνδυάζει τους δύο προηγούμενους, αφού απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν το ελάχιστο ποσοστό του 8% για να μπορούν να καλυφθούν οι ελάχιστες απαιτήσεις σε περίπτωση πιστωτικού κινδύνου.

Με τον τελευταίο Πυλώνα της Βασιλείας I (Transitional and Implementing Arrangements), η Επιτροπή ζητά ένα ισχυρό εποπτικό σύστημα που θα εφαρμόζουν οι κεντρικές τράπεζες, ώστε να εξασφαλίζεται η εφαρμογή της.

γ) ΒΑΣΙΛΕΙΑ II

Παρόλο που η Βασιλεία I θέσπισε αυστηρούς κανόνες, οι οποίοι και εφαρμόστηκαν, τη δεκαετία του 1990, προέκυψαν νέες πτωχεύσεις τραπεζών που είχαν ως αιτία την εταιρική διακυβέρνηση. Η Βασιλεία II, ήρθε για να καλύψει το λειτουργικό κίνδυνο, όπως ονομάστηκε, και το 1999 εκδόθηκε το Αναθεωρημένο πλαίσιο. Βέβαια, ακολούθησαν διαβουλεύσεις και σχολιασμοί, οπότε και το οριστικό κείμενο εκδόθηκε στις 26 Ιουνίου του 2004.

Στην ουσία επεκτάθηκε στην πειθαρχία της αγοράς, την κεφαλαιακή εποπτεία και τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Πιο συγκεκριμένα, διαμορφώθηκε ένα πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο για την αποτύπωση των κινδύνων και η σύνδεσή τους με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Πολλοί απ' τους κανόνες του πρώτου συμφώνου παρέμειναν ή τροποποιήθηκαν σε μικρό βαθμό και καθιερώθηκαν τρεις Πυλώνες.

- Πυλώνας I: Παραμένει το ελάχιστο 8% των απαιτήσεων με βάση τον κίνδυνο αγοράς, τον πιστωτικό, τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου και το λειτουργικό κίνδυνο.
- Πυλώνας II: Περιλαμβάνει γενικές αρχές για τη διατήρηση της κεφαλαιακής επάρκειας και λειτουργεί συμπληρωματικά με τον πρώτο Πυλώνα. Οι εποπτικές αρχές μπορούν να παρέμβουν και να αξιολογήσουν την επάρκεια κεφαλαίου των τραπεζών
- Πυλώνας III: Αφορά στην πειθαρχία της αγοράς μέσω πληροφοριών που δημοσιεύονται σε σχέση με το επίπεδο των κινδύνων. Σκοπός είναι να υπάρξει πειθαρχία και η δυνατότητα παρακολούθησης των οικονομικών καταστάσεων.

Με βάση τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό πως οι τρεις Πυλώνες δρουν συμπληρωματικά.

δ) ΒΑΣΙΛΕΙΑ III

Η Βασιλεία III δεν αποτελεί μία νέα συμφωνία. Στην ουσία είναι η βελτίωση της Βασιλείας II, η οποία εφαρμόστηκε στην προσπάθεια της Επιτροπής να αντιμετωπίσει την πιο πρόσφατη οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2008. Μελέτησε τα προβλήματα που προέκυψαν και ήταν η αιτία να οδηγηθούμε σε κρίση, έθεσε νέους κανόνες σε παγκόσμιο επίπεδο, που αφορούν στην ενδυνάμωση της κεφαλαιακής επάρκειας και στη ρευστότητα, για την τόνωση των τραπεζών. Όσοι κανόνες και συστάσεις δημοσιεύτηκαν από τα μέσα του 2009 και έπειτα αποτελούν τη Βασιλεία III.

Οι νέες αλλαγές αφορούν σε μικροοικονομικό επίπεδο και μακροοικονομικό. Και τα δύο επίπεδα συνδέονται μεταξύ τους, καθώς η βελτίωση της κάθε τράπεζας χωριστά θα οδηγήσει και σε καλύτερη αντιμετώπιση γενικότερης κρίσης.

Το νέο σχέδιο συμφωνήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2010, αλλά όρισαν να εφαρμοστεί σταδιακά και μέχρι το τέλος του 2019, καθώς υπήρχαν φόβοι για επιπτώσεις, είτε μεμονωμένα σε κάθε τράπεζα, είτε στο σύνολο της πραγματικής οικονομίας, σε περίπτωση άμεσης εφαρμογής.

Με βάση το νέο σύμφωνο της Βασιλείας III, τριπλασιάζονται τα αποθέματα κεφαλαίου που τηρούνται στα πιστωτικά ιδρύματα και ορίζονται νέα μέτρα, με σκοπό να μπορεί ο τραπεζικός τομέας να αντιμετωπίσει τυχόν αναταραχές στην οικονομία από το χρηματοπιστωτικό και οικονομικό σύστημα. Ενισχύεται το ρυθμιστικό πλαίσιο για τη λειτουργία των τραπεζών, με νέους, σύγχρονους κανόνες, ώστε να ελέγχεται αποτελεσματικότερα. Στόχος, δηλαδή, είναι να βελτιώνει τη διαφάνεια του τραπεζικού συστήματος, την ικανότητα να απορροφώνται τυχόν αρνητικές επιπτώσεις και να ενδυναμώνει τον τρόπο διαχείρισης κινδύνων.

Συμπερασματικά, αποτελεί κοινή άποψη πως η εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III, θα έχει άμεσα θετικά αποτελέσματα στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Κατηγορίες Δανείων

Η συχνή παρακολούθηση των χορηγήσεων καθιστά και πιο έγκαιρη τη διάγνωση των προβλημάτων, ώστε να ληφθούν άμεσα μέτρα. Ανάλογα με την ομαλή αποπληρωμή τους ή όχι τα δάνεια διακρίνονται σε κατηγορίες.

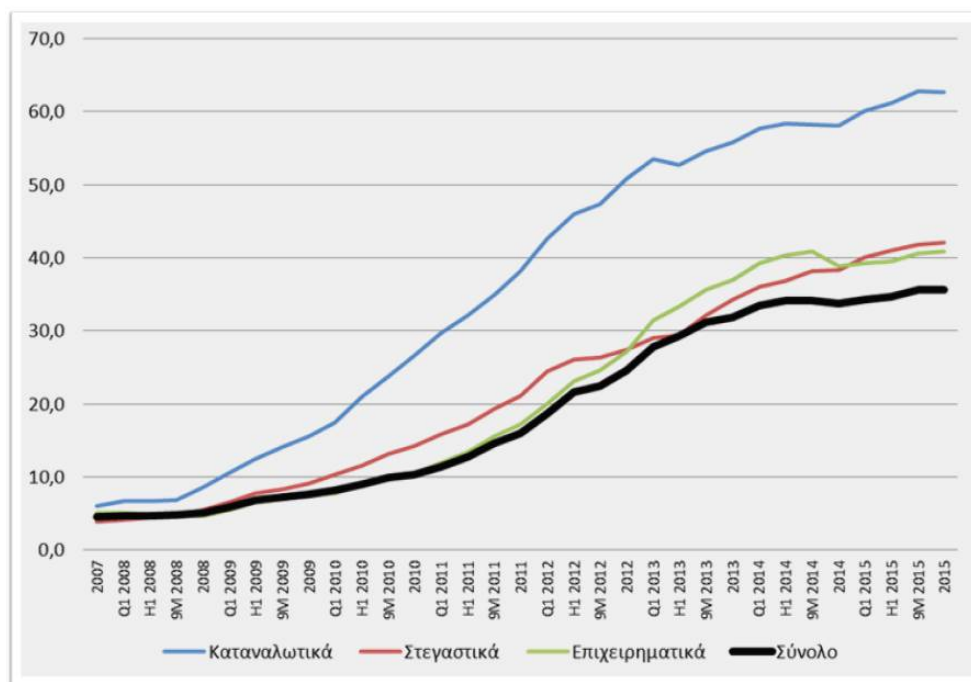
Οι ενήμεροι λογαριασμοί είναι αυτοί που αποπληρώνονται ομαλά, εντός της προθεσμίας τους και δεν απαιτείται να ληφθεί κάποιο μέτρο. Αντίθετα, οι λογαριασμοί σε προσωρινή καθυστέρηση, είναι αυτοί που έχει παρέλθει ο χρόνος της απαίτησης και ο πελάτης δεν την τακτοποίησε. Σε αυτή την περίπτωση υπάρχει ο φόβος η οφειλή να μεταφερθεί σε οριστική καθυστέρηση, οπότε τα πιστωτικά ιδρύματα προσπαθούν να το αποφύγουν. Γίνονται ενημερώσεις για τις υπερημερίες προς τους οφειλέτες και πολλές φορές και προς τους εγγυητές. Στην περίπτωση που ο δανειολήπτης δεν ανταποκριθεί με την πάροδο κάποιων ληξιπρόθεσμων δόσεων, ο οποίος είναι διαφορετικός σε κάθε τράπεζα, αποστέλλεται εξώδικη ειδοποίηση. Η τελευταία κατηγορία αφορά στα δάνεια σε οριστική καθυστέρηση και αφορούν σε αυτά που δεν τακτοποιήθηκαν με τη λήξη του εξωδίκου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το δάνειο καταγγέλλεται, ο λογαριασμός κλείνει και ενημερώνεται το νομικό τμήμα της τράπεζας για να ακολουθηθούν οι νομικές ενέργειες, ώστε να εισπραχθούν οι απαιτήσεις.

3.2 Δάνεια σε καθυστέρηση

Οι τράπεζες δίνουν μεγάλη βάση στην κατηγορία των μη εξυπηρετούμενων δανείων και για αυτό το λόγο έχουν συστήσει ανάλογα τμήματα καθυστερήσεων. Βασικό ρόλο για να μπορέσουν να τα αντιμετωπίσουν παίζει η κατηγορία που θα τα κατατάξουν, για παράδειγμα ανάλογα με το χρόνο που είναι ληξιπρόθεσμες οι απαιτήσεις. Αυτό βοηθάει το κάθε πιστωτικό ίδρυμα και στην σωστότερη αποτίμηση του χαρτοφυλακίου της.

Η ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου είναι και η μεγαλύτερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσει το τραπεζικό σύστημα. Ο λόγος των δανείων σε

καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων κατέγραψε τα τέλη του 2007 τη χαμηλότερη τιμή του στο 4,5%. Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια της κρίσης, άρχισε να παρατηρείται χειροτέρευση του δείκτη (διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1. Πηγή Τράπεζα της Ελλάδος (Φεβρουάριος 2016)

Σύμφωνα με ενημέρωση της Τράπεζας της Ελλάδος, με στοιχεία από τον Σεπτέμβριο του 2015, η Ελλάδα είχε ποσοστό δανείων σε καθυστέρηση 35,7% και ερχόταν δεύτερη στην Ευρώπη, πίσω από την Κύπρο που είχε 38,7%. Αυτό το ποσοστό ήταν έξι φορές μεγαλύτερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σε νεότερη έρευνα, τον Ιούνιο του 2016, το ποσοστό για την Ελλάδα ανήλθε σε 45,1% και πλέον είναι οκτώ φορές υψηλότερο σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ο οποίος τον 3/2016 βρισκόταν στο 5,7%. Εύλογο είναι πως απ' τα δάνεια που έχουν χορηγηθεί σε πολύ μικρές επιχειρήσεις τα κόκκινα πλέον αποτελούν το 67,2% , στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις βρίσκεται το 59,9%, ενώ μικρότερο είναι το ποσοστό των ληξιπρόθεσμων στις μεγάλες επιχειρήσεις με 29,1%.

Σχετικά με τους κλάδους δραστηριότητας το μεγαλύτερο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων παρατηρείται στην εστίαση με 79,5%, στην

κλωστοϋφαντουργεία 75,9%, στην ξυλεία και έπιπλα 71,7% και στη γεωργία 62,7%. Αντίθετα με τα προαναφερόμενα ο κλάδος ενέργειας και πετρελαίου έχει μόλις 4,5% ποσοστό κόκκινων δανείων.

Αν αναλογιστούμε και το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων ως προς το σύνολο, τα δεδομένα είναι πιο ανησυχητικά, καθώς κάποια δάνεια είναι μεν ενήμερα ή σε μικρή καθυστέρηση, αλλά εμφανίζουν ενδείξεις ότι ο πιστούχος δεν θα καλύψει τις υποχρεώσεις του.⁵

3.3 Συναισθήματα δανειοληπτών που διαθέτουν δάνεια σε καθυστέρηση

Ο δανειολήπτης που αντιμετωπίζει πρόβλημα με το δάνειο του περνάει από τα παρακάτω πέντε συναισθηματικά στάδια⁶:

- Αρνείται το πρόβλημα και σε περίπτωση που το δεχθεί το ρίχνει στους άλλους
- Οργή που συνεπάγεται κατηγορίες προς την τράπεζα και τα στελέχη της
- Ξεκινάει να διαπραγματεύεται, αλλά χωρίς προθυμία να γίνουν μεγάλες αλλαγές
- Απόγνωση οπότε και αντιλαμβάνεται την ανάγκη για αλλαγές
- Αποδοχή του προβλήματος, με ταυτόχρονη ανανέωση της ενεργητικότητας. Στο συγκεκριμένο σημείο είναι και η κατάλληλη στιγμή για την επιλογή της καλύτερης λύσης.

3.4 Ρυθμίσεις Δανείων

Κατά την τρέχουσα οικονομική συγκυρία τα πιστωτικά ιδρύματα προβαίνουν σε ρυθμίσεις, ώστε να διασφαλίσουν την αποπληρωμή των δανείων που έχουν πάψει να εξυπηρετούνται. Απευθύνονται σε όλες τις κατηγορίες δανείων, καταναλωτικά, επαγγελματικά, στεγαστικά και σε όλες τις κατηγορίες δανειοληπτών. Δίνεται, βέβαια, μεγαλύτερη έμφαση σε οφειλέτες που έχουν

⁵ Η πληροφόρηση αυτή παρέχεται από τα στοιχεία που υποβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα βάσει της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) 42/30.5.2014 της Τράπεζας της Ελλάδος, «Πλαίσιο εποπτικών υποχρεώσεων για τη διαχείριση των ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων», όπως τροποποιήθηκε με την ΠΕΕ 47/9.2.2015.

⁶ Burlowski - Sampson, The journal of commercial bank lending, Robert Morris Associates, 1986

πληγεί σε μεγαλύτερο βαθμό, όπως συνταξιούχοι, άνεργοι και χαμηλόμισθοι. Η συγκεκριμένη διευκόλυνση γίνεται αφενός μεν για να εξυπηρετήσει τους δανειολήπτες, αφετέρου για να διασφαλίσει τους καταθέτες, καθώς αυτά τα κεφάλαια χρησιμοποιούνται κυρίως για νέες χορηγήσεις. Δηλαδή, όταν οι πιστοδοτικοί οργανισμοί δανείζουν σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά, αντλούν κεφάλαια από τις καταθέσεις της πελατείας τους και όχι από τα Ίδια Κεφάλαιά τους, αφού αυτά εξασφαλίζουν τη φερεγγυότητά τους.

Σκοπός των ρυθμίσεων είναι η είσπραξη των απαιτήσεων και πραγματοποιούνται, όπου δεν υπάρχει άλλη λύση. Εφαρμόζονται κυρίως σε βιώσιμους πελάτες, που αντιμετωπίζουν προσωρινά προβλήματα και αναμένεται να ανακάμψουν, και λιγότερο σε όσους δεν αναμένεται να υπάρξει ικανότητα αποπληρωμής.

Οι τρόποι για να ολοκληρωθεί μια ρύθμιση είναι αρκετοί, είτε μέσω νέας χορήγησης που θα αποπληρώσει την προηγούμενη, είτε μέσω αναπροσαρμογής του υφιστάμενου προγράμματος. Στην δεύτερη περίπτωση, της αναπροσαρμογής, μπορεί να γίνει ή με παράταση της διάρκειας του δανείου και ταυτόχρονη μείωση της δόσης, ή με αναστολή δόσεων για κάποιο χρονικό διάστημα, ή με περίοδο χάριτος κεφαλαίου, ώστε να πληρώνονται μόνο τόκοι για ορισμένο διάστημα ή με διαγραφή ορισμένου μέρους της οφειλής. Τέλος, θα μπορούσε να εφαρμοστεί ένα συνδυασμός των ανωτέρω.

Το πρώτο βήμα για να ρυθμιστεί μια οφειλή, είναι να έρθει σε επαφή ο πελάτης με την τράπεζα, είτε με πρωτοβουλία του πρώτου, είτε με πρωτοβουλία του δεύτερου. Ενημερώνεται για τις πιθανές λύσεις που είναι πιο κοντά σε αυτόν και υποβάλλεται αίτημα, στο οποίο οφείλουν να συμμετέχουν και τυχόν συνοφειλέτες και εγγυητές. Η τράπεζα θα αξιολογήσει την εικόνα του πελάτη και καταλήγει σε πρόταση που θα μπορεί να ανταποκριθεί και ταυτόχρονα θα εξασφαλίζεται και η τράπεζα. Τέλος, υπογράφονται νέες συμβάσεις από όλους τους ενεχομένους και αφού υλοποιηθεί το αίτημα, ο πελάτης μπορεί να εξυπηρετεί τις υποχρεώσεις του με νέες μικρότερες δόσεις.

3.5 Κώδικας Δεοντολογίας

Στα πλαίσια των συγκεκριμένων διευκολύνσεων, ψηφίστηκε ο νόμος 4224/2013, ο γνωστός Κώδικας Δεοντολογίας, ο οποίος δημιουργεί νέα δεδομένα στη διαχείριση των προβληματικών δανείων. Αφορά, στην ουσία, σε συστάσεις από την Τράπεζα της Ελλάδος προς τις τράπεζες για τον τρόπο που θα πρέπει να διαχειρίζονται τις ρυθμίσεις των δανείων, είτε προς φυσικά πρόσωπα είτε προς επαγγελματίες. Πλέον, ανάλογα με το προφίλ τους, οι οφειλέτες θα μπορούν να συνεννοούνται για να πετυχαίνεται η <<κατάλληλη λύση>>. Ως <<κατάλληλη λύση>>, ορίζεται εκείνη που θα διασφαλίσει την τράπεζα απέναντι στις εποπτικές αρχές και ταυτόχρονα λαμβάνει υπόψη την γενική οικονομική κατάσταση του πελάτη.

Εξαιρέσεις από την εφαρμογή του κώδικα αποτελούν οι συμβάσεις που έχουν καταγγελθεί πριν από την 1/1/2015, οι οφειλέτες που έχουν κάνει αίτηση για το νόμο Κατσέλη (3869/2010) και έχει ορισθεί δικάσιμος και τέλος απαιτήσεις έναντι δανειολήπτη, για τον οποίο τρίτα πρόσωπα έχουν κινήσει νομικές ενέργειες εναντίον του για είσπραξη των οφειλών τους.

Η διαδικασία που προβλέπει ο κώδικας δεοντολογίας εφαρμόζεται στα ακόλουθα πέντε στάδια:

✓ *Στάδιο 1: Επικοινωνία με τον δανειολήπτη*

Σε αυτό το στάδιο γίνεται αναλυτική ενημέρωση σχετικά με την ένταξη του πελάτη στη Διαδικασία Επίλυσης Καθυστερήσεων (Δ.Ε.Κ.) με σκοπό την αναζήτηση κατάλληλης λύσης.

✓ *Στάδιο 2: Συγκέντρωση Οικονομικών και άλλων πληροφοριών από τον δανειολήπτη*

Ο δανειολήπτης θα πρέπει να υποβάλει όλες τις πληροφορίες που έχει σχέση με την οικονομική του κατάσταση. Στην περίπτωση που υπάρχουν συνοφειλέτες ή εγγυητές, θα πρέπει και οι ίδιοι να προσκομίσουν αντίστοιχες πληροφορίες. Επιπλέον, χρειάζεται να έχουν συμπληρώσει το έντυπο της Τυποποιημένης Κατάστασης Οικονομικής Πληροφόρησης (ΤΥΚΟΠ)⁷

⁷ Βλέπε έντυπο στο παράρτημα.

✓ *Στάδιο 3: Αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων*

Αξιολογείται η οικονομική κατάσταση με βάση τα στοιχεία που έχουν προσκομιθεί. Κάποια απ' τα κριτήρια που στηρίζονται είναι η ιστορικότητα της συναλλαγματικής σχέσης, το ύψος των συνολικών χρεών ανεξαρτήτως πιστωτικού Ιδρύματος, η ικανότητα αποπληρωμής και η αξία των προσημειωμένων ακινήτων.

✓ *Στάδιο 4: Πρόταση της κατάλληλης λύσης (ρύθμισης ή οριστικής διευθέτησης)*

Αφού ολοκληρωθεί το 3^ο στάδιο της αξιολόγησης, η τράπεζα προτείνει την κατάλληλη λύση, ανάλογα με τη θέση του κάθε πελάτη. Ο δανειολήπτης έχει υποχρέωση εντός 15 ημερών να γνωστοποιήσει εγγράφως τη συναίνεσή του ή την αντιπρότασή του. Στην περίπτωση που παρέλθει το χρονικό διάστημα και δεν έχει ανταποκριθεί ή αρνείται οποιαδήποτε πρόταση, τότε δύναται να χαρακτηριστεί απ' την τράπεζα 'Μη συνεργάσιμος'. Συνέπεια αυτού είναι ότι η τράπεζα έχει τη δυνατότητα να κινηθεί εναντίον του με όσα προβλέπονται από το νόμο, όπως με καταγγελία, με κατάσχεση ακινήτου ή λήψη ασφαλιστικών μέτρων.

✓ *Στάδιο 5: Διαδικασία Εξέτασης Ενστάσεων*

Στο τελευταίο στάδιο περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις που ο πελάτης έχει χαρακτηριστεί 'Μη συνεργάσιμος' ή ενδέχεται να χαρακτηριστεί και υποβάλλει ένσταση γραπτώς, ώστε να προσφύγει στην επιτροπή ενστάσεων της τράπεζας. Η τελευταία έχει περιθώριο τριών μηνών για να αποδεχθεί ή να απορρίψει την ένσταση. Στην περίπτωση που γίνει αποδεκτή, τότε η τράπεζα επανέρχεται με διορθώσεις ή νέα λύση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας, διεξήχθη έρευνα σε πελατολόγιο συγκεκριμένης ελληνικής τράπεζας με σκοπό να απαντηθούν ορισμένα ζητήματα μέσω στοχευμένων ερωτήσεων. Πιο συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο ξεκινάει με ερωτήσεις δημογραφικού χαρακτήρα, όπως φύλο, ηλικία, εκπαίδευση και οικογενειακό ετήσιο εισόδημα. Ακολουθεί το είδος προϊόντων που διαθέτουν και η κατάσταση στην οποία βρίσκονται σήμερα, δηλαδή αν πληρώνονται στην ώρα τους ή εμφανίζουν κάποια καθυστέρηση. Στην δεύτερη περίπτωση, ρωτάμε το χρονικό διάστημα που είναι ληξιπρόθεσμα, με επιλογές από λιγότερο από ένα μήνα έως την περίπτωση να είναι σε καθυστέρηση για περισσότερο από ένα έτος, ώστε να καλύψουμε όλες τις περιπτώσεις.

Στη συνέχεια, θεωρήσαμε σκόπιμο να εντοπίσουμε τους λόγους για τους οποίους ένας οφειλέτης αδυνατεί-επιλέγει να μην είναι τυπικός στις υποχρεώσεις του. Ανάλογα με τον κάθε λόγο που παρουσιάζουμε, του δίνουμε την επιλογή να επιλέξει κατά πόσο συμφωνεί ή διαφωνεί. Οι αιτίες που θέσαμε ήταν με βάση τις συνθήκες που επικρατούν στην εποχή μας και με άλλες παρόμοιες έρευνες που έχουν διεξαχθεί.

Οι επόμενες ερωτήσεις θέλουν να διαπιστώσουν κατά πόσο οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται για να εξυπηρετήσουν τον πελάτη ή την ίδια την τράπεζα και επιπλέον ποια απ τις δύο πλευρές παίρνει την πρωτοβουλία της ρύθμισης.

Προς το τέλος, βρίσκουμε ερωτήματα γενικότερης μορφής, καθώς ήταν ένας τρόπος να δούμε που δίνει προτεραιότητα ο πελάτης στις πληρωμές του, και μάλιστα σε ζητήματα που έχουν να κάνουν και με είδη πρώτης ανάγκης. Ειδικότερα, ρωτάμε να βάλουν σε σειρά το σουπερ μάρκετ, το ενοίκιο, τις τράπεζες, την εφορία και τα ασφαλιστικά ταμεία, ανάλογα με ποιο επιλέγουν να τακτοποιήσουν πρώτα.

Τέλος, υπήρχε και μία προαιρετική ερώτηση που αφορούσε μόνο όσους διαθέτουν προσημειωμένο κάποιο πάγιο (ακίνητο, αυτοκίνητο), ώστε να μας ενημερώσουν αν η αξία του είναι μεγαλύτερη από την οφειλή. Ο λόγος της

συγκεκριμένης ερώτησης είναι για να διαπιστώσουμε αν πραγματικά αξίζει, κάποιος να σταματήσει την τακτοποίηση των οφειλών του στις τράπεζες. Είναι φανερό πως στις περιπτώσεις που η οφειλή υπερβαίνει την αξία του ακινήτου και ο δανειολήπτης δυσκολεύεται να αποπληρώσει, μπορεί να κάνει παύση πληρωμών και να χάσει το ακίνητό του, χωρίς να τον ενοχλήσει. Στις επόμενες σελίδες ακολουθεί το ερωτηματολόγιο.

Έρευνα σχετικά με τη συμπεριφορά των πελατών που διαθέτουν δανειακά προϊόντα.

Η παρούσα έρευνα εκπονείται στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας για το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Τραπεζική και Χρηματοοικονομική" του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου. Το ερωτηματολόγιο αφορά πελάτες Τραπεζικών προϊόντων, είναι ανώνυμο και ο εκτιμώμενος χρόνος συμπλήρωσης είναι 5 λεπτά. Οι απαντήσεις είναι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας

* Απαιτείται

1. Φύλο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Άνδρας
 Γυναίκα

2. Ηλικία *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- έως 25
 26-35
 36-45
 46-55
 55 και άνω

3. Εκπαίδευση *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Γυμνάσιο/Λύκειο
 ΙΕΚ/Τεχνική εκπαίδευση
 ΑΕΙ/ΑΤΕΙ
 Μάστερ
 Διδακτορικό

4. Οικογενειακό ετήσιο εισόδημα *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- έως 10,000
 10,001-20,000
 20,001-30,000
 30,001-40,000
 40,001 και άνω

5. Σε ποια από τα παρακάτω προϊόντα είστε πελάτης σήμερα; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Πιστωτική κάρτα
 Καταναλωτικό Δάνειο
 Στεγαστικό Δάνειο
 Επαγγελματικό Δάνειο

6. Σε τι κατάσταση βρίσκονται τα προϊόντα σας σήμερα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ενήμερα, δεν υπάρχει οφειλή
 Είναι ληξηπρόθεσμα λιγότερο από 1 μήνα
 Είναι ληξηπρόθεσμα 1-3 μήνες
 Είναι ληξηπρόθεσμα 3-6 μήνες
 Είναι ληξηπρόθεσμα 6 μήνες- 1 έτος
 Είναι ληξηπρόθεσμα 1 έτος και άνω

7. Επιλέξτε σε ποιους απ' τους παρακάτω λόγους οφείλετε η καθυστέρηση στην εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
Έχει γίνει μείωση των εισοδημάτων	☐	☐	☐	☐	☐
Υπάρχει συνεχής αύξηση των φόρων.	☐	☐	☐	☐	☐
Υπάρχει αδυναμία πληρωμής λόγω γενικών οικονομικών συνθηκών.	☐	☐	☐	☐	☐
Από επιλογή/Δε θέλω,	☐	☐	☐	☐	☐
Δεν αξίζει τον κόπο, μας και η αξία των ακινήτων είναι μικρότερη από την οφειλή.	☐	☐	☐	☐	☐

8. Σχετικά με το ρυθμιστικό πλαίσιο που εφαρμόζουν οι Τράπεζες πιστεύετε ότι: *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
Εφαρμόζεται για να εξυπηρετήσει τον πελάτη.	☐	☐	☐	☐	☐
Εφαρμόζεται για να εξυπηρετήσει τις Τράπεζες.	☐	☐	☐	☐	☐
Πιστεύω ότι δε θα εξοφλήσω ποτέ.	☐	☐	☐	☐	☐
Βοηθάει για να έχω μικρότερη δόση και κατά συνέπεια να έχω καλύτερο βιοτικό επίπεδο.	☐	☐	☐	☐	☐

9. Έχετε προχωρήσει σε ρύθμιση των οφειλών σας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Όχι, δεν έχω ρυθμίσει τις οφειλές μου
- Ναι, μου έκανε πρόταση η Τράπεζα
- Ναι, το ζήτησα εγώ

10. Κατατάξετε τα παρακάτω με βάση την προτεραιότητα που δίνετε στις συγκεκριμένες οφειλές. *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

	1η επιλογή	2η επιλογή	3η επιλογή	4η επιλογή	5η επιλογή
Σούπερ Μάρκετ	☐	☐	☐	☐	☐
Ενοικίο	☐	☐	☐	☐	☐
Τράπεζες	☐	☐	☐	☐	☐
Εφορία	☐	☐	☐	☐	☐
Ασφαλιστικά Ταμεία	☐	☐	☐	☐	☐

11. Στην περίπτωση που υπάρχει προσημειωμένο κάποιο πάγιο (π.χ ακίνητο, όχημα), η αξία του είναι μεγαλύτερη από την οφειλή σας;

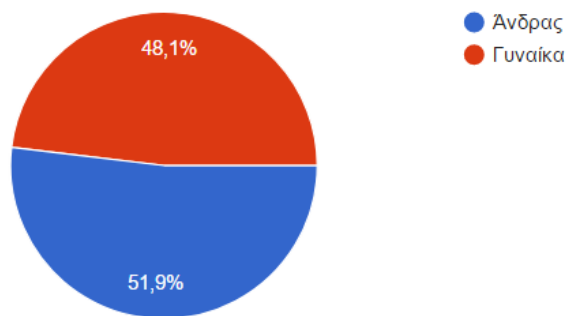
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

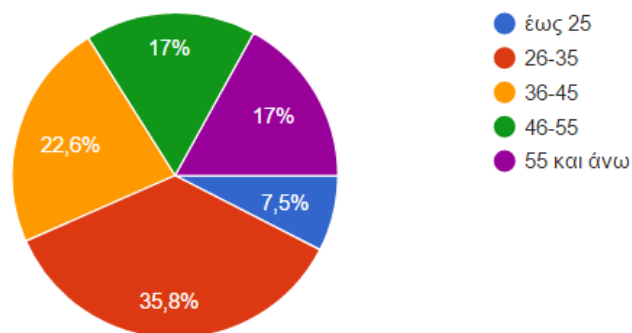
Το παρόν ερωτηματολόγιο απαντήθηκε συνολικά από 106 πελάτες συγκεκριμένης τράπεζας, απ' τους οποίους το 48,1% ήταν γυναίκες και το 51,9% άντρες.

Φύλο (106 απαντήσεις)

Όσον αφορά τις ηλικίες των ερωτηθέντων το 7,5% ήταν έως 25 ετών, το 35,8% ήταν μεταξύ 26-35, όπου κάλυπτε και το μεγαλύτερο μέρος των πελατών. Ακολουθούν, με 22,6% ηλικίες 36-45 και από 17% ήταν οι ηλικίες μεταξύ 46-55 και άνω των 55.

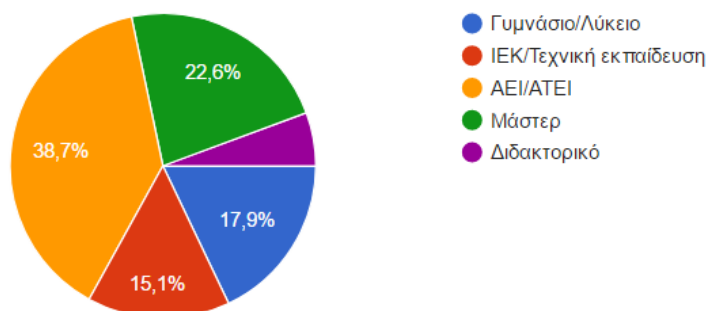
Ηλικία (106 απαντήσεις)

Το μορφωτικό επίπεδο των δανειοληπτών που ρωτήθηκαν, ανήκουν κυρίως στην κατηγορία αποφοίτων ΑΕΙ/ΤΕΙ σε ποσοστό 38,7%. Ακολουθούν κάτοχοι

μεταπτυχιακού σε ποσοστό 22,6%, αυτοί που έχουν τελειώσει τη βασική εκπαίδευση με 17,9%, οι απόφοιτοι ΙΕΚ/Τεχνικής εκπαίδευσης με 15,1% και μόλις το 5,7% διαθέτει διδακτορικό.

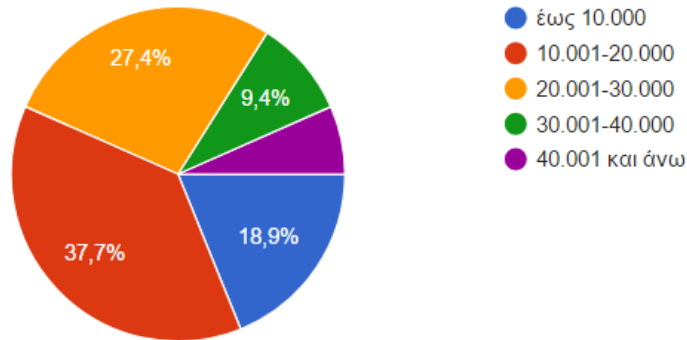
Εκπαίδευση (106 απαντήσεις)

Τελειώνοντας, την ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων συναντάμε το οικογενειακό ετήσιο εισόδημα. Η πλειοψηφία, με 37,7%, έχει ετήσιο οικογενειακό εισόδημα μεταξύ 10.001€ έως 20.000€ , ενώ στη συνέχεια βρίσκονται με 27,4% εισοδήματα από 20.001€ έως 30.000€, το 18,9% λαμβάνει έως 10.000€ και μικρότερα ποσοστά 9,4% και 6,6% είναι οι κλίμακες των υψηλότερων αποδοχών, δηλαδή από 30.001€ έως 40.000€ και άνω των 40.001€ αντίστοιχα. Τα ποσοστά που εμφανίζονται στη συγκεκριμένη ερώτηση είναι αναμενόμενα μιας και τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα, λόγω της κρίσης που εμφανίστηκε το 2008, σχεδόν όλοι έχουν υποστεί μείωση των εισοδημάτων τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε, πως ο βασικός μισθός ανέρχεται στα 586,08 ευρώ μικτά, για νεοπροσλαμβανόμενο, ανειδίκευτο, υπάλληλο άνω των 25 ετών⁸. Να επισημάνουμε, πως ζητάμε το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα και όχι το ατομικό, οπότε οι κλίμακες που έλαβαν μεγαλύτερη επιλογή είναι στα χαμηλότερα στρώματα.

⁸ Η πληροφορία είναι σύμφωνα με το Νόμο 4046/2012, που αφορά την Εθνική Σύμβαση Εργασίας

Οικογενειακό ετήσιο εισόδημα (106 απαντήσεις)

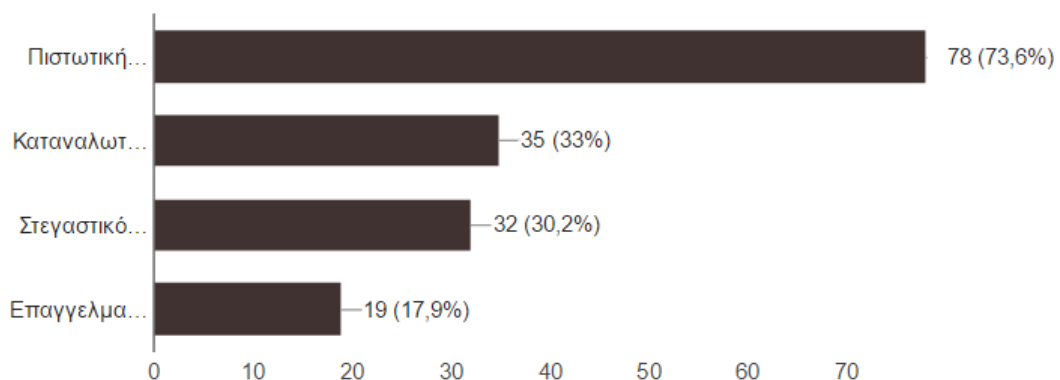
Συνεχίζοντας, εντυπωσιακό είναι το ποσοστό των κατόχων πιστωτικών καρτών, μιας και από το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα, το 73,6% διαθέτει πιστωτική κάρτα. Αν συμμεριστούμε ότι είναι το προϊόν που εκδίδεται με τη μεγαλύτερη ευκολία, είτε από άποψη παραστατικών, είτε από άποψη διαδικασιών και συντομίας, τότε καλώς συναντάμε ένα τόσο μεγάλο ποσοστό.

Το 33% είναι κάτοχοι καταναλωτικών δανείων, ενώ κοντά με 30,2%, βρίσκονται οι πελάτες στεγαστικών. Με μικρότερο ποσοστό, 17,9%, συναντάμε τα επαγγελματικά δάνεια, που είναι λογικό, καθώς το προϊόν απευθύνεται σε πιο περιορισμένο πελατολόγιο. Σε αντίθεση με τις τρεις πρώτες κατηγορίες, που απευθύνονται στο σύνολο των πελατών, η τελευταία αφορά μόνο τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Να σημειώσουμε πως οι ερωτηθέντες μπορεί να κατέχουν περισσότερα του ενός προϊόντα.

Σε ποια από τα παρακάτω προϊόντα είστε πελάτης σήμερα;

(106 απαντήσεις)

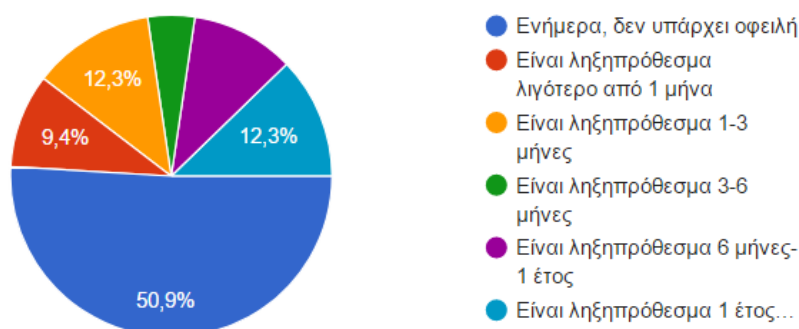
Σχετικά με την κατάσταση που βρίσκονται τα παραπάνω προϊόντα, περίπου τα μισά, δηλαδή το 50,9% δεν εμφανίζουν καμία ληξιπρόθεσμη οφειλή, ενώ τα υπόλοιπα, που αφορούν το 49,1% είναι σε καθυστέρηση.

Πιο συγκεκριμένα για τη δεύτερη κατηγορία, το 9,4% είναι ληξιπρόθεσμο λιγότερο από ένα μήνα, το 10,4% εμφανίζει οφειλές από έξι μήνες έως ένα έτος, το 4,7% είναι μεταξύ τριών έως έξι μήνες, ενώ με 12,3% είναι τα ληξιπρόθεσμα από έναν έως τρεις μήνες και τα άνω του ενός έτους.

Το ποσοστό των κόκκινων δανείων είναι μεγάλο, αλλά αν επιστρέψουμε στην παράγραφο 3.2 του τρίτου κεφαλαίου, και το συγκρίνουμε με το αποτέλεσμα της έρευνας που είχε ανακοινωθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, τότε τα δύο αποτελέσματα είναι σχετικά κοντά. Υπενθυμιστικά, τον Ιούνιο του 2016, αυτό το ποσοστό βρισκόταν στο 45,1%.

Σε τι κατάσταση βρίσκονται τα προϊόντα σας σήμερα;

(106 απαντήσεις)

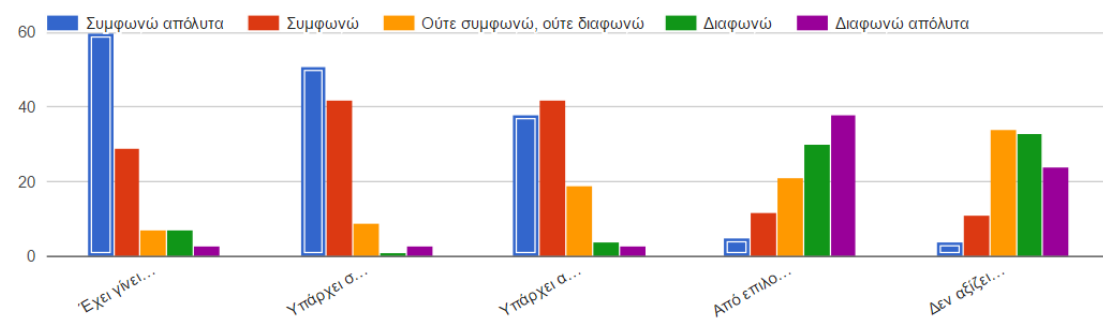
Το επόμενο σημείο της έρευνας έχει να κάνει με τους λόγους που οδηγούν κάποιον σε αδυναμία πληρωμών. Είναι προφανές, από τις απαντήσεις που λάβαμε, πως οι βασικοί λόγοι είναι η μείωση των εισοδημάτων, η συνεχής αύξηση των φόρων και οι γενικότερες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν. Όπως φαίνεται και στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί, οι απαντήσεις που διαφωνούν με τους παραπάνω λόγους είναι σχεδόν μηδαμινές.

Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος δε φαίνεται να επιλέγει να μην πληρώνει. Θέτοντας το συγκεκριμένο ερώτημα, πιστεύαμε πως υπάρχει μία μερίδα ατόμων που ενώ μπορεί, δε θέλει να είναι τυπικό στις πληρωμές του. Τελικά, αυτή η

μερίδα είναι μικρή, αφού από τους 106 μόλις οι 17 συμφωνούν απόλυτα ή απλά συμφωνούν. Συγκρίνοντάς το, με τις τρεις πρώτες επιλογές υπάρχει μεγάλη διαφορά, αφού στην μείωση των εισοδημάτων έχουν συμφωνήσει οι 89, στην αύξηση των φόρων 93 και στις γενικότερες συνθήκες 80.

Παρόμοια αντιμετώπιση έλαβε και η τελευταία αιτία που θέσαμε, και αφορά επίσης επιλογή των δανειοληπτών να μην πληρώσουν, αλλά λόγω της αξίας του ακινήτου τους που είναι μικρότερη από την οφειλή τους. Η πλειοψηφία διαφωνεί με το συγκεκριμένο λόγο, καθώς έχει λάβει συνολικά 57 απαντήσεις, αυτοί που συμφωνούν είναι μόλις 15, ενώ σημαντικό είναι και το μέρος αυτών που έχουν πάρει ουδέτερη στάση με 34 απαντήσεις.

Επιλέξτε σε ποιους απ' τους παρακάτω λόγους οφείλετε η καθυστέρηση στην εξυπηρέτηση των υποχρεώσεων;

Στην ανάλυσή μας ακολουθεί το τι πιστεύουν οι οφειλέτες σε σχέση με το ρυθμιστικό πλαίσιο που εφαρμόζουν οι τράπεζες. Είναι πραγματικά εντυπωσιακό το γεγονός, ότι σχεδόν όλοι θεωρούν πως εφαρμόζεται μόνο και μόνο για να εξυπηρετήσει τις ίδιες τις τράπεζες. Από τη μία πλευρά αυτό μπορεί να έχει να κάνει με συναισθηματικούς λόγους και απ την άλλη πλευρά γιατί τα πιστωτικά ιδρύματα θέλουν πράγματι να εισπράξουν με όποιο τρόπο. Όταν μιλάμε για συναισθηματικούς λόγους, εννοούμε την άρνηση που υπάρχει από τους πολίτες απέναντι στις τράπεζες. Υπάρχει η γενική παραδοχή, πως οι δεύτεροι, στην προσπάθεια τους να δημιουργήσουν κέρδος ή να εισπράξουν ότι τους οφείλεται, εφαρμόζουν σκληρές πολιτικές, όπως για παράδειγμα, οι κατασχέσεις ή οι ενοχλητικές κλήσεις προς τους οφειλέτες και τους εγγυητές.

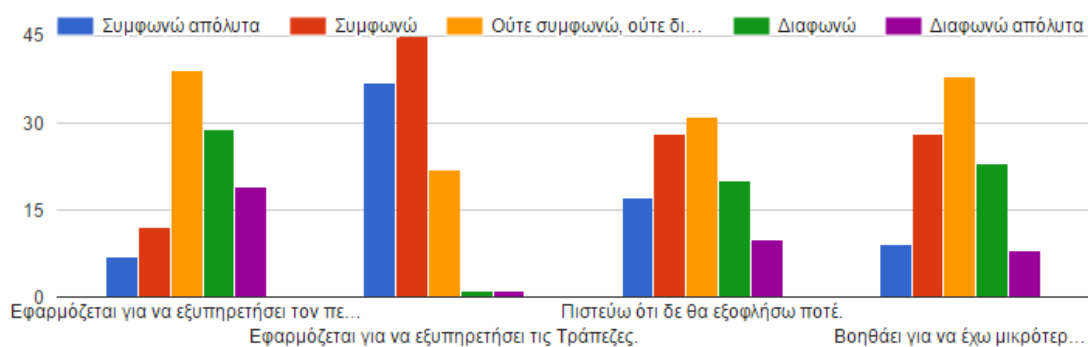
Αυτό δημιουργεί αρνητική προδιάθεση και είναι λογικό να μην μπορούν να δουν με θετική πλευρά την τράπεζα.

Για να αναφέρουμε και τα αποτελέσματα, οι 82 πιστεύουν πως το ρυθμιστικό πλαίσιο εφαρμόζεται καθαρά για να εξυπηρετήσει τις τράπεζες και οι 22 είναι ουδέτεροι, όταν για την αντίθετη άποψη που αφορά την εξυπηρέτηση των πελατών συμφωνούν μόλις οι 19 και ουδέτεροι είναι 39.

Επίσης, είναι λίγο πιο ισορροπημένες οι απαντήσεις στο αν πιστεύουν ότι δε θα εξοφλήσουν ποτέ, μιας και οι 45 συμφωνούν, οι 31 είναι ουδέτεροι και διαφωνούν οι 30. Αυτό σίγουρα έχει να κάνει και με το ύψος των οφειλών, που σίγουρα είναι διαφορετικό στον καθένα. Αλλιώς το σκέφτεται κάποιος που οφείλει μικρό ποσό, και αλλιώς κάποιος που έχει ανοιχτεί με τεράστια ποσά οφειλής.

Ουδέτερη είναι η άποψη και στο θέμα του καλύτερου βιοτικού επιπέδου, λόγω χαμηλότερης δόσης, αφού οι 38 ούτε συμφωνούν, ούτε διαφωνούν, οι 37 συμφωνούν και οι υπόλοιποι διαφωνούν με την εν λόγω άποψη.

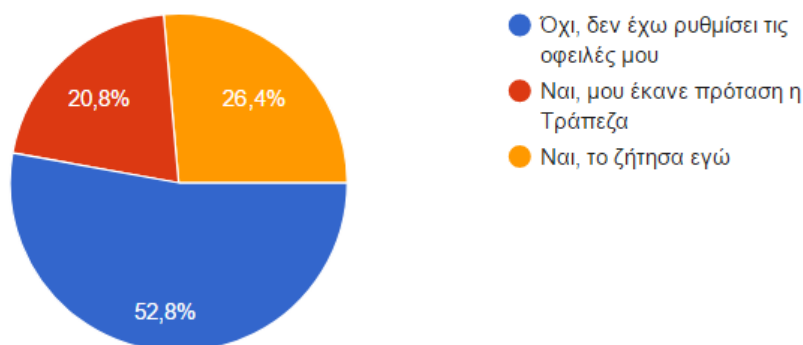
Σχετικά με το ρυθμιστικό πλαίσιο που εφαρμόζουν οι Τράπεζες πιστεύετε ότι:

Στο διάγραμμα που ακολουθεί, φαίνεται πως σχεδόν οι μισοί έχουν προχωρήσει σε ρύθμιση των οφειλών. Από αυτούς το 20,8% ξεκίνησε με πρωτοβουλία της τράπεζας και το υπόλοιπο 26,4%, με δική τους. Έχει προαναφερθεί, πως τα πιστωτικά ιδρύματα, επιθυμούν να εισπράξουν ότι μπορούν απ όσα τους οφείλονται και επιπλέον θέλουν να δείχνουν μια καλύτερη εικόνα προς τα έξω σε σχέση με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Αν

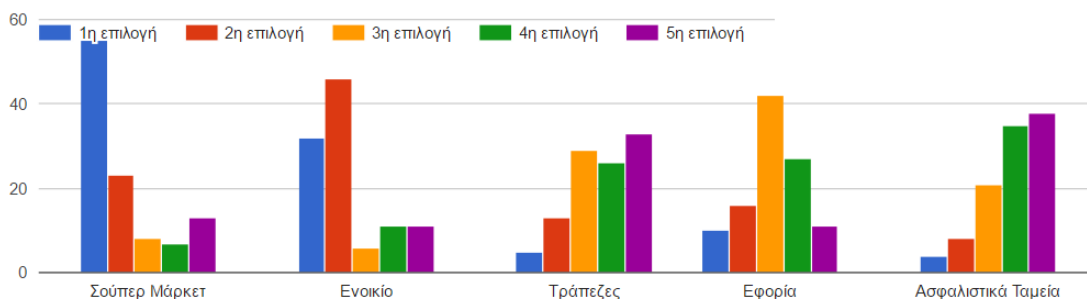
αναλογιστούμε αυτά τα δύο, τότε αντιλαμβανόμαστε απόλυτα την επιθυμία των πιστωτών να λάβουν την πρωτοβουλία και προτείνουν ρυθμίσεις. Μάλιστα, οι τράπεζες έχουν δημιουργήσει ειδικά τμήματα που ασχολούνται μόνο με αυτό το κομμάτι.

Έχετε προχωρήσει σε ρύθμιση των οφειλών σας; (106 απαντήσεις)

Μελετώντας τις προτεραιότητες που δίνουν οι οφειλέτες, διαπιστώνουμε πως η κάλυψη των οφειλών προς τις τράπεζες αποτελεί την τελευταία επιλογή τους, μαζί με τα ασφαλιστικά ταμεία. Πιο ειδικά, 29 ερωτηθέντες την έχουν ορίσει ως 3^η επιλογή, 26 ως 4^η και 33 ως 5^η επιλογή. Το σούπερ μάρκετ είναι η πρώτη, όπως θα περιμέναμε, το ενοίκιο η δεύτερη και η εφορία η τρίτη.

Κατατάξτε τα παρακάτω με βάση την προτεραιότητα που δίνετε στις συγκεκριμένες οφειλές.

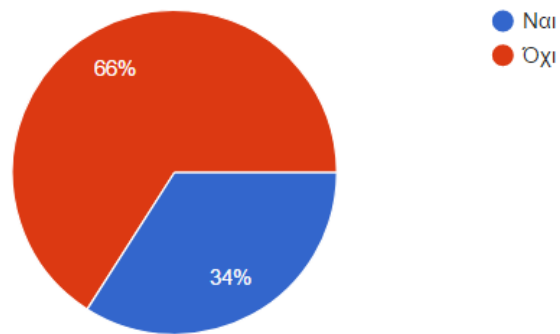

Φτάνοντας προς το τέλος, συναντάμε τις απαντήσεις στην προαιρετική ερώτηση που αφορά όσους έχουν προσημειωμένο κάποιο πάγιο, και αν η αξία

του είναι υψηλότερη από την οφειλή. Μόλις το 34% έχει απαντήσει θετικά, που σημαίνει πως αν ο δανειολήπτης δυσκολεύεται να αποπληρώσει και κάνει παύση πληρωμών, ενδέχεται να μην ενοχληθεί αν χάσει το πάγιο του.

Στην περίπτωση που υπάρχει προσημειωμένο κάποιο πάγιο (π.χ ακίνητο, όχημα), η αξία του είναι μεγαλύτερη από την οφειλή σας;

(97 απαντήσεις)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η οικονομική κρίση που διανύουμε έχει επηρεάσει το τραπεζικό σύστημα απ' όλες τις πλευρές. Έχει μειωθεί η ρευστότητα των τραπεζών, ο πιστωτικός κίνδυνος караδοκεί, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αυξάνονται και επιπλέον έχει κλονιστεί και η εμπιστοσύνη. Η γενική εικόνα των συνθηκών που βιώνουμε είναι αρνητική και πολλές φορές τίθεται και το ζήτημα της επιβίωσης, αφού οι μισθοί είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα και η ανεργία, αντίθετα, σε υψηλά.

Όσον αφορά τη ρευστότητα, οι τράπεζες είχαν απώλειες τα τελευταία χρόνια. Δεν είναι λίγες οι φορές που ακούσαμε για καταθέτες που διώχνουν τα κεφάλαιά τους στο εξωτερικό. Επιπλέον, οι χορηγήσεις έχουν καταλήξει να είναι περισσότερες από τις καταθέσεις.

Αναλύοντας το χαρτοφυλάκιο των πιστωτικών ιδρυμάτων, διαπιστώσαμε πως τα κόκκινα δάνεια όλο και αυξάνονται. Παράδειγμα αυτού είναι πως τον Σεπτέμβριο του 2015 αποτελούσαν το 35,7% και σχεδόν ένα χρόνο μετά, τον Ιούνιο του 2016, ανέβηκε στο 45,1%. Υπάρχει σημαντική αύξηση χρόνο με το χρόνο και ένας απ' τους τρόπους που προσπαθούν να ομαλοποιήσουν την κατάσταση είναι η ρύθμιση των δανείων.

Με βάση και την έρευνα που έγινε στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, επιβεβαιώθηκαν ορισμένες παραδοχές, όπως τα ποσοστά των ληξιπρόθεσμων δανείων, που αγγίζουν τα μισά των συνολικών χορηγήσεων, οι λόγοι καθυστέρησης πληρωμών και οι απόψεις των πελατών για το ρυθμιστικό πλαίσιο που εφαρμόζουν οι τράπεζες.

Κλείνοντας, μπορούμε να συμπεράνουμε πως απαιτείται προσπάθεια όλων των πλευρών, ώστε να καταφέρουμε και πάλι την ανάκαμψη της οικονομίας. Χρειάζεται ένα οργανωμένο σύστημα και σταθερά βήματα για να δούμε και πάλι τη χώρα στην ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Βασιλείου Δ.-Ηρειώτης Ν., Χρηματοοικονομική διοίκηση, θεωρία και πρακτική, , εκδόσεις Rosili, 2008
- Θωμαδάκης Σταύρος- Ξανθάκης Μανώλης, Αγορές Χρήματος & Κεφαλαίου, , εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, 2006
- Κότιος Άγγελος, Παυλίδης Γεώργιος, Διεθνείς οικονομικές κρίσεις, κρίσεις του συστήματος ή της πολιτικής;, , εκδόσεις Rosili, 2012
- Χριστόπουλος Απόστολος, Ντόκας Ιωάννης, Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας, , εκδόσεις Κριτική, 2012

Ξένη

- Bernanke, B.S, Nonmonetary Effects of the Financial Crisis in the Propagation of the Great Depression, 1983
- Burlowski - Sampson, The journal of commercial bank lending, Robert Morris Associates, 1986
- Curak M, Pepur S, Poposki K., Determinants of Non- Performing loans- Evidence from Southeasten European Banking Systems, 2013
- Lis, S. Fernandez de Martinez, Pagés,J. and Saurina, J, Credit Growth, Problem Loans and Credit Risk Provisioning in Spain, Working Paper, Banco de Espana, 2000
- Reinhart, Rogoff, This time is different, Eight Centuries of Financial Folly,2009
- Shehzad, C.T., de Haan J, and Scholtens, B, The Impact of Bank Ownership Concentration on Impaired Loans and Capital Adequacy, Journal of Banking & Finance, 2010
- Swamy, V. Impact of Macroeconomic and Endogenous Factors on Non Performing Bank Assets, 2012

ΙΣΤΙΟΤΟΠΟΣ

- www.bankofgreece.gr
- www.casss.analyst.gr
- www.economica.com
- www.eurobank.gr
- www.humanact.gr
- www.nbg.gr
- www.oneman.gr
- www.pronews.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Μεταπτυχιακό στην Τραπεζική και Χρηματοοικονομική

ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (ΤΥ.Κ.Ο.Π.) για χρήση στο πλαίσιο της Δ.Ε.Κ. που προβλέπεται από τον ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ (ΠΕΕ xxx/xx.xx.2014)				
ΜΕΡΟΣ Α: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ				
		Πρόσωπο 1		Πρόσωπο 2
		ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗΣ ☐	ΕΓΓΥΗΤΗΣ ☐	ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗΣ ☐
		ΕΓΓΥΗΤΗΣ ☐		ΕΓΓΥΗΤΗΣ ☐
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗ				
A1α	Στοιχεία σύμβασης (αριθμός, ημερομ/νία κ.λ.π.)			
A1β	Αριθμός λογαριασμού εξυπηρέτησης			
A1γ	Όνοματεπώνυμο ιδίου (για φυσικό πρόσωπο)/Όνοματεπώνυμο νομίμου εκπροσώπου (για νομικό πρόσωπο/επιχείρηση)			
A1δ	Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας/Διαβατηρίου			
ΤΡΟΠΟΣ / ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (επιλέξτε τουλάχιστον δύο τρόπους επικοινωνίας, οι οποίοι θα χρησιμοποιούνται, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στον Κώδικα Δεοντολογίας)				
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΔΙΟΥ				
A2α	Ταχυδρομική διεύθυνση κύριας κατακίας		☐	
A2β	Άλλη επιθυμητή ταχυδρομική διεύθυνση		☐	
A2γ	Αριθμός Σταθερού Τηλεφώνου Οικίας		☐	
A2δ	Αριθμός Προσωπικού Κινητού Τηλεφώνου		☐	
A2ε	Προσωπική Ηλεκτρονική Διεύθυνση		☐	
A2στ	Αριθμός Σταθερού Τηλεφώνου Εργασίας (εφόσον δεν υφίσταται νομικό/συμβατικό εμπόδιο)		☐	
A2ζ	Αριθμός Κινητού Τηλεφώνου Εργασίας (εφόσον δεν υφίσταται νομικό/συμβατικό εμπόδιο)		☐	
A2η	Ηλεκτρονική Διεύθυνση Εργασίας (εφόσον δεν υφίσταται νομικό/συμβατικό εμπόδιο)		☐	
A2θ	Επικοινωνία μέσω εκπροσώπου ή αντικλήτου (στην περίπτωση που επιλέγεται αυτόν τον τρόπο, συμπληρώνετε τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω πεδία A3α έως A3ε)		☐	
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ/ΑΝΤΙΚΛΗΤΟΥ (εφόσον ορίζεται)				
A3α	Όνοματεπώνυμο			
A3β	Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας/Διαβατηρίου (για φυσικό πρόσωπο)/Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας/Διαβατηρίου νομίμου εκπροσώπου (για νομικά πρόσωπα/επιχειρήσεις)			
A3γ	Ταχυδρομική διεύθυνση επικοινωνίας			..
A3δ	Αριθμός Τηλεφώνου Επικοινωνίας		☐	
A3ε	Ηλεκτρονική Διεύθυνση		☐	
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗ				
A4	Οικογενειακή κατάσταση			
A5	Ημερομηνία Γέννησης			
A6	Αριθμός τέκνων/οικονομικά εξαρτώμενων μελών			
A7α	Τρέχουσα επαγγελματική κατάσταση (σημειώσατε ΝΑΙ αν εργάζεστε/ΟΧΙ εάν δεν εργάζεστε)			
A7β	Κλάδος/επιχείρηση/ειδικότητα απασχόλησης (π.χ. εκπαιδευτικός, πολιτικός μηχανικός, ξεναγός, διοικητικός υπάλληλος στον κλάδο τηλεπικοινωνιών)			
A7γ	Σχέση εργασίας (Μισθωτός/αυτοαπασχολούμενος κ.ο.κ.)			
A7δ	Έτη/μήνες στην τρέχουσα επαγγελματική κατάσταση			
A7ε	Προηγούμενη απασχόληση (εφόσον δεν εργάζεστε)			
A8	ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΑΙΤΕΙΣΘΕ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗ Δ.Ε.Κ. ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ :			
Τόπος υπογραφής :				
Ημερομηνία υπογραφής :				
Υπογραφή :				
Όνοματεπώνυμο :				

ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (ΤΥ.Κ.Ο.Π.) για χρήση στο πλαίσιο της Δ.Ε.Κ. που προβλέπεται από τον ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ (ΠΕΕ xxx/xx.xx.2014)			
Μέρος Β: ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ			
	ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (σε μηνιαία βάση)	ΤΡΕΧΟΝΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
	Ονοματεπώνυμο (σημειώστε ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗΣ 1 Ή ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗΣ 2 Ή ΕΓΓΥΗΤΗΣ σύμφωνα με Μέρος Α')		
B1	ΑΦΜ (υποχρεωτικό πεδίο)		
B2	Μικτές Αποδοχές από εργασία ή καταβολή συντάξεων (προ φόρων, ασφαλιστικών εισφορών "που κρατούνται στην πηγή" κ.λ.π.)		
B3	Καθαρές Αποδοχές (μετά τους φόρους εισοδήματος, εισφορές σε ασφαλιστικά ταμεία κ.λ.π.)		
B4	ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ από φορείς δημοσίου τομέα (σε μηνιαία βάση)		
	ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ δανειολήπτη από ιδιώτες (σε μηνιαία βάση)		
B5a	Επίδομα Διατροφής συζύγου		
B5β	Επίδομα Διατροφής τέκνων		
	ΛΟΙΠΑ Εισοδήματα (σε μηνιαία βάση)		
B6a	Εισόδημα από Ακίνητα χωρίς βάρη από εμπράγματα εξασφαλίσεις		
B6β	Εισόδημα από ακίνητα με βάρη από εμπράγματα εξασφαλίσεις (π.χ. έχει εγγραφεί προσημείωση από ίδρυμα)		
B7	Εισόδημα από Περιουσιακά Στοιχεία εκτός από Ακίνητα (π.χ. τόκοι καταθέσεων)		
B8	Σύνολο Εισοδήματος (σε μηνιαία βάση)		
Τόπος υπογραφής :			
Ημερομηνία υπογραφής :			
Υπογραφή :			
Ονοματεπώνυμο :			

ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (ΤΥ.Κ.Ο.Π.) για χρήση στο πλαίσιο της Δ.Ε.Κ. που προβλέπεται από τον ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ (ΠΕΕ xxx/xx.xx.2014)				
Μέρος Γ: ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΑΠΑΝΗ				
		Μέσος Όρος τελευταίου 12μήνου (σε ευρώ)	Σύνολο οφειλών που αντιστοιχούν (εφόσον υφίστανται) (σε ευρώ)	Εκτιμώμενος Μέσος Όρος τελευταίου 12μήνου μετά από Πιθανή Μείωση (σε ευρώ)
G1	ΦΟΡΟΙ			
G1a	Φόροι/τέλη επί ακίνητης περιουσίας (σύνολο) (πλην των καταβαλλόμενων μέσω λογαριασμών της κατηγορίας G2)			
G1β	Φόροι πλην ακίνητης περιουσίας και τελών σχετιζόμενων με μέσα μετακίνησης			
G1γ	Εφ' όσας καταβαλλόμενοι φόροι (π.χ. φόρος κληρονομιάς)			
G1δ	Φόροι παρελθόντων ετών (εφόσον υφίστανται) (π.χ. ρύθμιση οφειλόμενων φόρων)			
G2	ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ (ενοίκιο, τοκοχρεωλύσια δανείου Δ' κατοικίας κ.λ.π.)			
G3	ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΠΑΡΟΧΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΥΔΡΕΥΣΗΣ Κ.Λ.Π.			
G4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ			
G5	ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ			
G6	ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			
G7	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΣ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ (π.χ. διατροφή τέκνων)			
G8	ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ			
G9	ΔΑΠΑΝΕΣ ΛΟΙΠΗΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ (πλην G1)			
G10	ΆΛΛΟ (παρακαλώ διευκρινίστε):			
G11	ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΗΣ (σε μηνιαία βάση)			
Τόπος υπογραφής :				
Ημερομηνία υπογραφής :				
Υπογραφή :				
Ονοματεπώνυμο :				

Μεταπτυχιακό στην Τραπεζική και Χρηματοοικονομική

ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (ΤΥ.Κ.Ο.Π.) για χρήση στο πλαίσιο της Δ.Ε.Κ. που προβλέπεται από τον ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ (ΠΕΕ xxxx/xx.xx.2014)													
Μέρος Α(2): ΤΡΕΦΟΤΕΣ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΚΑΤΑΘΛΑΚΕΣ (ΣΑ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ)													
Κωδικός	Είδος Πόρου	Σύνολο	Είδος εφάρμοξης (προκαταβολή σπουδών: ΟΧΙ ή ΝΑΙ/Νο ή/και άλλο μέτρο (προσβάρωση))	Αναπότρεπτα σπουδών (Ποσό ανά μήνα πρόβλεψη)	Έχει γίνει πρόβλεψη (προκαταβολή σπουδών: ΝΑΙ/ΟΧΙ)	Αρχικό ποσό (σε ευρώ) για τον μήνα πρόβλεψη προσαρμοσμένο σύμφωνα με το % πρόβλεψη	Οφειλόμενο ποσό (σε ευρώ)	Επισημάνσεις	Ποσό εφάρμοξης	Μηνιαίο μηνιαίο μηνιαίο (σε ευρώ)	Αριθμός εκπτώσεων/αποδοχών (από τον εφάρμοξη/προκαταβολή σπουδών: ΟΧΙ)	Κατακύλιση από (προκαταβολή σπουδών: παραρτήματα)	Ποσό εκπτώσεων/αποδοχών (από τον εφάρμοξη/προκαταβολή σπουδών: ΝΑΙ ή άλλο ποσό (σε ευρώ))
0021	όφειλο με αντίστοιχο χρηματοοικονομικό κωδικό												
0021(α)		συνολό ανεπίδοχο για ετήσια/μηνιαία											
0021(β)		αντικαταβλήσιμη ετήσια / μ' μηνιαία											
0021(γ)		αντικαταβλήσιμη ετήσια / μ' μηνιαία											
0021(δ)		συνολό ανεπίδοχο για διαπραγματεύσεις/άλλες πηγές											
0021(ε)		αντικαταβλήσιμη διαπραγματεύσεις/άλλες πηγές											
0021(στ)		συνολό ανεπίδοχο για επενδυτικούς πόρους											
0021(ζ)		επισημάνσεις/συντάξιμοι πόροι											
0021(η)		αντικαταβλήσιμη επενδυτικούς πόρους											
0021(θ)		συνολό ανεπίδοχο για χρηματοοικονομικές/επιχειρησιακές πηγές											
0021(ι)		αντικαταβλήσιμη επένδυση για χρηματοοικονομικές/επιχειρησιακές πηγές											
0021(κ)		αντικαταβλήσιμη επένδυση για επενδυτικούς πόρους											
0021(λ)		για άλλους σκοπούς/πληρωμές σε άλλους φυσικούς/νομικά πρόσωπα											
0021(μ)		για επενδυτικούς σκοπούς (π.χ. αγορά ακινήτων)											
0022	Τελική θέση												
0023	Κάτο δόσεων 1 :												
0024	Κάτο δόσεων 2 :												
0025	Κάτο δόσεων 3 :												
0026	Σύνολο από τίτλους κ												

ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (ΤΥ.Κ.Ο.Π.) για χρήση στο πλαίσιο της Δ.Ε.Κ. που προβλέπεται από τον ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ (ΠΕΕ xxxx/xx.xx.2014)													
Μέρος Ε: ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ													
Κωδικός	Περιγραφή ακίνητης περιουσίας	Τοποθεσία	Είδος εμπράγματου δικαιώματος (π.χ. μίσθ/ενοίκιο κ.λ.π.)	Ποσοστό Στοιχίας %	Αποκατεστημένη αξία (σε ευρώ)	Επιτηρημένη κτηριακή αξία (σε ευρώ)	Βάρος επί δικαιογίας (παρακαλούμε σημειώστε π.χ. 1/2)	Ποσό βάρος επί δικαιογίας (σε ευρώ)	Μηνιαίο εγγράφιο βάρος	Όνομα ιδρύματος που έχει εγγράφιο βάρος	Μηνιαίο εισόδημα από Ένοικιο (σε ευρώ)	Σύνολο φόρων και τελών σε μηνιαία βάση (σε ευρώ)	Μηνιαίο κέρδη για συντήρηση/καταναλωμένο κ.λ.π. (σε ευρώ)
E1													
E2													
E3													
E4													
E5													
E6													
E7													
E8													
E9													
E10													
E11	Σύνολο (όπου υφίσταται ποσό)												

ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (ΤΥ.Κ.Ο.Π.) για χρήση στο πλαίσιο της Δ.Ε.Κ. που προβλέπεται από τον ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ (ΠΕΕ xxxx/xx.xx.2014)						
Μέρος ΣΤ: ΆΛΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ						
Κωδικός	Είδος Περιουσιακού Στοιχείου	Αξία/εκτιμώμενη αξία (σε ευρώ)	Ελεύθερο Βαρόν (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	Όνομα ιδρύματος (αν είναι δεσμευμένο)	Καθαρό μηνιαίο εισόδημα (σε ευρώ)	Άλλες χρήσιμες λεπτομέρειες
ΣΤ1	Αποταμιεύσεις/Καταθέσεις					
ΣΤ2	Αυτοκίνητο(α)					
ΣΤ3	Ασφάλεια ζωής					
ΣΤ4	Μετοχές/τίτλοι (παρακαλώ διευκρινίστε πιο κάτω)					
ΣΤ4(α)	Μετοχή/τίτλος:					
ΣΤ4(β)	Μετοχή/τίτλος:					
ΣΤ4(γ)	Μετοχή/τίτλος:					
ΣΤ5	Άλλες Επενδύσεις					
ΣΤ6	Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)					
ΣΤ7	Σύνολο					